Yasemin Akçam Ateşman

Defter Aşkı

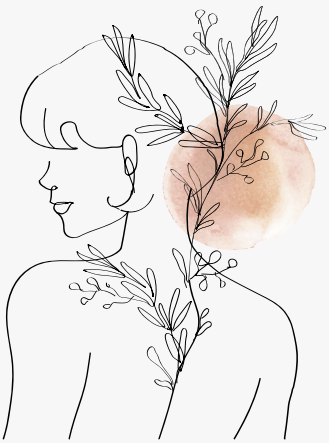

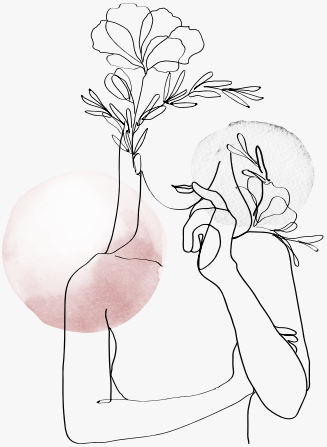

ÖYKÜ

KİTAP CUMHURİYETİ

Defter Aşkı

Yasemin Akçam Ateşman

Öykü

KİTAP CUMHURİYETİ

Kitaplar özgürlük ister!

Mart 2023

Kitap Cumhuriyeti

bilgi@kitapcumhuriyeti.net

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım amaçlı kısa alıntılar dışında yazılı izin olmaksızın kitapcumhuriyeti.net haricindeki bir internet sitesinde yayınlanamaz ve basılı hale getirilemez. Ticari mal değildir; satılamaz.

Yayın Yönetmeni: Emrah Polat
Editör: Ömer Turan
Kapak ve Sayfa Tasarımı: Esranur Gelbal

Yasemin Akçam Ateşman, 1954'te Ardahan'da doğdu.

Gazetecilik ve Halkla ilişkiler Yüksek Okulu mezunudur.

46 yıllık görevi sürecinde Almanya, Belçika, Avusturya, İsviçre, Moldova, İspanya ve Slovakya'da bulundu. Bu farklı coğrafyalardan edindiği bilgi birikimini sosyal yaşamlar üzerinden kaleme alarak atıldı yazın dünyasına. İlk ikisi anı niteliğinde olmak üzere üç kitabı yayımlandı. Bazı öyküleri; Lacivert, Berfin Bahar, Oggito, Litera ve İshak Edebiyat, Novelius gibi dergilerde yer aldı.

Kışları Ankara'da, yazları ise Kuşadası'na bağlı Kirazlı köyünde yaşamını sürdürmektedir.

Kitapları:

Kadınca Karalamalar/Bölük Pörçük-1

Kadınca Karalamalar/Sessiz Yolculuklar-2

Duvardaki Resimler

İçindekiler

Arkadaşım Alice 6
Babaannem ve Ankara 21
Toffie ve Kitaplar 40
İnsanoğlu Kuş Misali 51
Defter Aşkı 62
Annem Pembe Biber İstiyor 75
Tiyatro Oyunu 85
Poprad Treni 95
Çiçekler ve Hayaller 109
Fırça 120
Keremsiz 128
Mevsim Yaz 137
Unutulmuş Posta Kutusu 146

Arkadaşım Alice

Bir senin gözlerin var zaten daha yok
Ya bu başını alıp gidiş boynundaki
Modigliani oğlu Modigliani

Cemal Süreya

"Seni bulmak için ne çok uğraştım bilemezsin. Sonra tesadüfen seni tanıyan birisine rastladım, ondan aldım telefonunu. Beni hatırlarsın, hani Münih yakınlarındaki bir dil okulunda tanışmıştık. Orada yaşadığın için Almancan bizlerden daha iyiydi. Türkiye'den gelen öğrencilere yardımcı olmuştun, tercümanlık yapmıştın bizlere. Hatta beni kalacağım yere kadar götürüp, yerleşmeme yardımcı olmuştun."

“Hatırlamaya çalışıyorum,” diyorum. “Evet o okuldaki arkadaşlıkları, birliktelikleri hep güzel anılar olarak sakladım. Ama inan sizleri tek tek hatırlamakta zorlanıyorum.”

“Dur sana o yıllardan bir fotoğraf göndereyim”

Fotoğraf, muhtemelen Belediye binasının önündeki meydanda çekilmiş. Üzerinde kırmızı, beyaz, siyah baklava dilimli yün bir kazak ve kahverengi deri bir ceket. Ellerini kahverengi, İspanyol paça pantolonunun ceplerine sokmuş bir halde poz vermiş. Yanında da genç bir Alman kızı. Bakıyorum, tekrar bakıyorum ama fotoğraf bana bir şey söylemiyor. Aradan onca zaman geçmiş, neredeyse 45 yılı aşkın bir süre, dile kolay. Ben göçmen bir kuş gibi oradan oraya gitmişim, her gittiğim yerde bir sürü insan tanımışım, her ayrılışımda bir sürü arkadaşlıkları, bir sürü dostlukları geride bırakıp yoluma devam etmişim. Oralarda anılarımı gömmüş, gittiğim yeni yerlerde yeni yalnızlıklar içinde kaybolmuşum. Hatırlamıyorum işte ısrar etme, üzgünüm, diyemiyorum.

Düşünüyor, hafızamı zorluyorum. İki kişi vardı mesela, onları hatırlıyorum. Kurs bitiminde

her birimiz bir yerlere dağıldıktan sonra, beni aramışlardı. Yaşadığım şehre gelip, bir turizm okuluna kayıt yaptırmışlardı. Ev arıyorlardı, benden yardım istemişlerdi. Birisi uzun boylu, sarışın, diğeri esmer, tıknaz, bıyıklıydı. Tıknaz olanın ailesi varlıklıydı. Uzun boylu akraba çocuğu, ona göre daha uyanık, daha girişkendi. İsimlerini hatırlayamıyorum şimdi. O sarışın, uzun boylu olan bir ara kulağıma eğilip tıknaz delikanlıya sahip çıksın diye gönderildiğini söylemişti. Sonra onlara Ren kıyısındaki büyük binaların birinde ev kiralamak için yardım etmiştim.

"Kurs sonrası bulunduğum şehre gelen iki öğrenci vardı mesela, onları hatırlıyorum. Uzun boylu olanı senin gönderdiğin fotoğraftaki kişiyi anımsatıyor sanki, o olabilir misin?" diye soruyorum.

"Hayır o ben değilim" diyor, sorumu yersiz bulmuş gibi.

"Düşündükçe aklıma gelecektir mutlaka. Eskilerden bir ses duymak, eski bir arkadaşı yeniden bulmak çok güzel" gibisinden cümleler kuruyor ve "Haberleşelim tabii" diyerek telefonu kapatıyorum.

"Benim o yıllardan aklımda kalan, hiçbir zaman unutmadığım tek bir dostum, tek bir arkadaşım

vardı: Alice. Seni hatırlamıyorum işte," diyorum kendi kendime, yüksek sesle.

Hayatımızı tesadüfler mi yönetir?

Bir süreliğine yaşamak üzere geldiğim Ren kıyısındaki o Alman şehrinde, geçici olarak kalabileceğim bir oda arıyorum. Orta yaşın üzerinde bir Alman kadının üst katında, bağımsız girişi olan bir oda buluyorum. Alman'ın ülkemi öğrendikten sonra fırlattığı o üstten bakışları görmezlikten gelip, lütfedip "peki" demesi üzerine odayı kiralıyorum. Mutlu olamıyorum ama orada. Her bir hareketim kontrol altında. Kadın sabahları merdivenden inerken kapısını açıp, sert bir şekilde kapatıyor, aklı sıra, "ben buradayım," diyor. Arada bir, "Unutmayın haftada ancak iki kez sıcak su kullanabilirsiniz," diyen o kadından bir an önce kurtulmak istiyorum. Kirayı da eve girmeden önce sözünü etmediği, apartman merdivenlerinin temizlik parasını da itiraz etmeden ödememe rağmen, bana potansiyel suçlu gözüyle bakmasından nefret ediyorum. O odada, sanki bir hücrenin demir parmaklığı arkasından gök-

yüzünü seyretmeye çalışırken, ruhum uzaklara uçup gidiyor. Yeşil çimenler üzerinde koşturmak, uçurtma uçurmak istiyorum. Dostoyevski gidip şu kadına sorsa diyorum;

Herkes bağırırken şiirler okumak mıdır, geceleri gökkuşağına boyamak mıdır suçu?

Bir gün, sıkıntılı halimi gören, işyerinden bir arkadaşım imdadıma yetişiyor. "Benim daha önce oturduğum apartmanda genelde boş daireler oluyor. İstersen sorayım, boş daire varsa gidip bakarız. Büyük bir bina, o nedenle kalabalık biraz, gireni, çıkanı belli olmuyor yani. Ayrıca, ana tren istasyonunun yakınında olduğu için yeri de çok cazip olmayabilir. Ama daireler küçük olduğu için fiyatlar uygun oluyor." Sonra, ay sonunda boşalacak bir daireyi birlikte görmeye gidiyoruz. Gerçekten de daire çok küçük, bir oda, topu topu 30 metrekare. Kapıyı, sarışın, oldukça kilolu, bebek yüzlü bir kız açıyor. Bakışları önyargısız, sıcak ve içten. Arkadaşımın, "Bu kızı bir Arap şeyhi görse, ayağının altına servet döker vallahi," demesi üzerine gülmemek için kendimi zor tutuyorum.

Yerde büyük bir yer yatağı, duvara dayalı küçük bir elbise dolabı, bir de açık mutfak bile denilemeyecek, ocak, lavabo ve bir dolaptan oluşan bir kısım var. Girişteki dar koridorun sağ tarafında banyo, sol tarafı ise perdeyle kapatılmış. Perdeyi kaldırınca, kiler gibi bir yer ortaya çıkıyor. Kız, ayakkabılarını dizdiği raflara baktığımı görünce: "Söküp götürmeyeceğim, ben de bir önceki kiracıdan devralmıştım" deyince seviniyorum.

Hemen kararımı veriyorum; "Tamam tutuyorum." Alt tarafı kaldığım yere yedi gün daha dayanacak sonra bavulumu alıp gelecektim. Çatı katındaki içimi karartan eski eşyalarla dolu, o basık yerden, o kadından kurtulacaktım. Rahatlamış bir halde eve gidip ev sahibinin kapısını çalıyorum. Kısa sürede odayı boşaltacağımı söyleyince bozulmasına hiç aldırmıyorum. Sonra, başka zaman vakti olmadığı için pazar günü gelen arkadaşımın arabasıyla ufak tefek eşyayı taşıyoruz. Kadının perdenin arkasından bizi izlemesini göz ardı ediyoruz. Anahtarları teslim ederken, her türlü huysuzluğu yaparak, azarlar bir şekilde; "Pazar günü arabanın bagajını sert bir şekilde kapatarak

gürültü yaptığımızı" söylüyor. Kaporanın bir kısmını da sudan sebeplerle iade etmiyor.

Yeni eve taşındıktan sonra, işte o perdenin arkasındaki rafları yerleştirirken, buluyorum Modigliani tablosunu. Birden bakışıyoruz, sanki birbirimizi bekliyormuş gibiyiz. Elini uzatıyor, "Merhaba, benim adım Alice" diyor.

Mavi renkli basit bir elbise var üzerinde. Büyük, badem gibi gözlerinde bir sakinlik, sanki biraz da soğukluk hâkim. Koyu renk saçları uzun boynunu sarmış. Saçının bir yanına beyaz bir kurdele takmış, masum bakıyor. Göğsünde bir haç, ellerini önünde birleştirmiş bir halde etrafını izliyor. Ona bakarken sıcaklık kaplıyor insanın içini. Oturup konuşuyoruz, birbirimizi tanımak istiyoruz. Önce o anlatmaya başlıyor;

"Ressamım Modigliani'nin benimle özel bir bağı vardı. Ama ailem ve benim hakkımda hiç konuşmazdı. O yüzden de kimim, neyim bilemedim hiçbir zaman. Etrafımda kimseler yoktu, yapayalnızdım, sadece onunla vardım. Yaşantım hiç de kolay değildi," diyor Alice. Sonra devam ediyor; "Babasının iflası nedeniyle fakir bir yaşama göz-

lerini açmış. Yahudi kökenliymiş, daha on yaşındayken tüberküloza yakalanmış ve hayatı boyunca da o illetle yaşamış. Çok üzücü bir durum tabii. Beni yaratırken de o verem illetiyle uğraşıyordu zaten. Hatta, kendini içki ve esrara verdiği, onlarsız yaşayamadığı için, ona 'Lanetlenmiş Ressam' bile denilmişti. Öyle yaşamasaydı, o haliyle bir de Paris'in şaşaalı yaşantısına girmeseydi, ömrü daha uzun olurdu. Benimde mutlu bir çocukluğum olabilir ve yabancısı olduğum bir ülkede, beni yetim bırakıp gitmezdi."

Ben de ona, bir taşra kasabasında geçen çocukluğumu anlatıyorum; "Bayramlarda törenlerimiz görkemli olurdu, günlerce hazırlanırdık. Omuzlarımızda organizeden elbiselerimiz, kelebek kanatlarımız olurdu. Beyaz ayakkabılar, beyaz çoraplarımızla el ele tutuşurduk. Dini bayramlarda da şeker, çikolata yiyeceğiz diye çok sevinirdik. Yeni ayakkabılar alınır, yeni elbiseler dikilirdi, yastığımızın altına koyardık bir gece öncesinden o ayakkabıları. O kasabada ara sokağa bakan evimizin yolu gören küçük odasında otururduk. O odada, pileli örtüleri yorgancıda diktirilmiş iki

büyük sedir vardı. Düğmeli sert yastıkların üzerine kanaviçe örtüler konulmuştu. Odanın içinde dikdörtgen, ahşap bir masayla dört sandalye olsa da yemeklerimizi yere serilen sofra bezinin üzerine konulan tahta sofrada yerdik. Ramazan aylarında gece sahura kalkılırdı. O yıllarda bizimle yaşayan Büyük Annem oruç tutmayacağımızı bildiği halde bizi kırmaz, arada bir gece sahura kaldırırdı. Sahur vakti kalkar, yorganları sırtımıza çekerek büyük bir iştahla kızarmış pişileri yerdik, yanında bal ve peynir.

Mahallede sokaklarda sek sek, evcilik oynardık. Bir keresinde kızlar arasında kavga çıkmış, birbirlerine küsmüşlerdi. Ben taraf tutmadığım için ara yerde kalmıştım. Sonra birbirleri hakkında söyledikleri sözleri unutmuş, barışmışlardı. Taraf tutmayan ben ise dışlanmış bir halde ortalıkta kalmıştım. Kol kola girip, bana sırtlarını dönerek uzaklaşmalarını bugün bile hatırlarım. O gün, o yaşta yalnızlık duygusunu tatmış olmam ne kötü değil mi? O yüzden yalnızlığı hiç sevmem ben. Senin varlığın beni çok mutlu ediyor," diyorum.

Uzun koridorlara açılan kapıların ardındaki o evde Alice ile birbirimize güç vererek oturmaya başlıyoruz.

"Almancan nasıl?" diye soruyorum: "Kötü, konuşmaya konuşmaya anadilimi; İtalyancayı bile unutmaya başladım," diyor. Haftada iki gün gittiğim Almanca kursunun ödevlerini birlikte yapmaya başlıyoruz. Akşamları televizyonun karşısına geçip, elimizde sözlük film izlemeye çalışıyoruz. Her akşam on kelime ezberlemeyi amaç edinmişiz, öğrendiğimiz kelimeleri defterlerimize yazıyoruz.

Uzun boylu, zayıf Almanca hocasının parmakları sigaradan sararmış, dişleri pas renginde. Sevemiyorum adamı. "Almanca öğrenmek istiyorsanız ya kendinize sevgili bulun ya da bolca polisiye kitaplar okuyun. O kitaplarda diyaloglar çoktur, konuşma cümleleri aklınızda kalır," diyor. Onu anlatıyorum Alice'e. "O zaman git ikinci el kitap satan yerlerden bul o kitaplardan. İşe gittiğin zaman ben de okurum," diyor.

Bir gün, "Bugün kurstan sonra hocayla bira içmeye gideceğiz sen de gelir misin?" diye soru-

yorum. İstemiyor, "Ben evde kalayım, çıkarken aranın ışığını yanık bırak ama," diyor arkamdan. Kurstaki arkadaşlarla, başımızda hocamız birahaneye gidiyoruz. Biralar söyleniyor ve ilk defa biranın yanında "schnapps" içiyorum. Öğrendiğimiz kelimelerle yarım yamalak cümleler kurarak sohbet ediyoruz güya. Sonra dağılma vakti Hoca bana dönüp "Seni evine bırakayım," diyor. Gerek yok kendim giderim desem de ısrarcı oluyor, bir süre benimle yürüyor. Sonra bir şeyleri bahane edip, o uzun boylu, sıska adamın elinden zar zor kurtuluyorum. İçtiklerim başımı döndürüyor. İstasyon bölgesi pek tekin değil, yolumu zor buluyorum, korka korka geliyorum eve. Asansörün kapısı açılınca yine onunla karşılaşıyorum. Gündüzleri bir nakliye şirketinde çalışan, oldukça iri yarı delikanlı parlak elbisesi, sarı peruğu, abartılı makyajıyla asansörden çıkıyor. İrkiliyorum birden, selam verip, kabarık eteklerini tutarak yoluna devam ediyor.

Apartmanın yan sokağında küçük bir market var. Uzaklardan taşıyamıyorum, evin ihtiyaçlarını almak için mecbur oraya gidiyorum. Beyaz ön-

lüğü, dikdörtgen gözlükleriyle market sahibinden çok bir doktoru andıran, şüpheci adam, ne zaman arka taraflara doğru gidip, biraz oyalanacak olsam, arkamdan gelip beni kontrol ediyor. Alınıyor, üzülüyorum. Eve gelince biraz da gözlerim yaşararak Alice'e anlatıyorum.

"Aldırma ona" diyor Alice, "Savaş görmüş bir nesil onlar, yabancılara da alışkın değiller. Onlar için de hiç kolay değil. Bozma moralini. Bak hatırlarsın, geçen gün seninle televizyonda bir tartışma programı izlemiştik. Bir yanda sağcı, Nazi gençler, bir yanda solcu gençler, bir yanda da yabancı gençler; Türkler, İspanyollar, Yugoslavlar. Oradaki tartışmada Türk gençleri, yabancı karşıtı konuşmalar yapan Nazilere dönüp, "Bizler bu ülkenin yeniden kurulması için çalıştık. Sizin Başbakanınız Schmidt'in, "Biz insan gücü getireceğimizi düşündük, ancak o arada onların aynı zamanda insan olduklarını düşünmedik," dediği analarımız, babalarımız *Heim* köşelerinde, rutubetli evlerde yaşadılar. Dil bilmeden, yol bilmeden bu ülkenin yeniden inşası için çalıştılar. Savaşın kalıntılarını birlikte yok ettik, birlikte o yıkık ülkeyi ayağa kal-

dırdık," dedikleri zaman Alman gençler hiç seslerini çıkaramamışlardı. Gördün işte, yavaş yavaş alışacaklar onlar da." O yılların can dostu, benim bilge arkadaşım Alice, yabancısı olduğumuz o ülkede, beni hep teselli etmesini bilmişti.

İyi kötü üç yılı birlikte geçirmiş, sonra ayrılma vakti, ülkeme dönme zamanı gelmişti. "Sen de gel benimle, bak sevdiğin kaplumbağa arabamla yola çıkacağım. Direksiyonun ortasındaki resmin anlamını bilememiştik de sorup öğrenmeye çalışmıştık. Meğerse su kenarında bir kale ve köpek figürlerinin yer aldığı o resimdeki su, arabanın su gibi aktığını; kale, arabanın sağlamlığını; köpek ise aracın sahibine bir köpek kadar sadık olduğunu temsil edermiş. Araba küçük evet. O Nazi komutanı, 'Her Alman'ın bir arabası olmalı. Bana dayanıklı bir araba yapın' diye emredince ortaya çıkan o küçük nesneyle uzun yol gitmek de pek kolay değil biliyorum. Motor arkada, öndeki küçük bagaja eşyayı sığdırmak mümkün değil ama, içine koyarız bir kısmını da, merak etme, yol arkadaşlığı yaparsın bana" diyorum. İki yana sallıyor başını; "Seninle gelemeyeceğim, İtalya'ya dön-

mek, atalarımın izini sürmek istiyorum," diyor. Sarılıp, kucaklaşıyor, ayrılıyoruz birbirimizden.

O vedanın ardından uzun yıllar geçti, bir daha birbirimizden haber alamadık. Geçenlerde öğrendim ki, Danimarka'da Ulusal Galeri'deymiş. Mektup mu göndersem, yoksa bavulumu hazırlayıp kalkıp gitsem mi diye karar veremiyorum önce. Sonra, mektup yazıyorum, seni görmeye geleceğim, diyorum. Tam seyahat hazırlıklarına başlamışken ondan bir mektup geliyor; "Buralara gelme, beni bulunduğum yerde, duvara sıkışmış bir haldeki yaşamımı, insanların beni seyretmesini görme. Zaten yerimden inip seninle sohbet edemem. Bildiğin gibi, senden ayrıldıktan sonra İtalya'ya gittim. Mutlu olamadım ama orada. Hatırlarsın hani, bir Alman televizyon kanalında yayınlanan bir program izlemiştik, o yıllarda Türkiye'ye dönüş yapan bir aileyle ilgiliydi. Çekim yapanlar, o aileyi Güneydoğu Anadolu'daki evlerinde ziyaret etmiş, onlarla röportaj yapmışlardı. Ailenin yeni hayatlarını, günlük yaşantılarını adım adım izlemişlerdi. Aile, Alman ekibini çok güzel ağırlamıştı. Kadın içli köfteler, dolmalar

yapmıştı. Senin ağzın sulanmıştı. Her şey çok güzel görünüyordu, mutlu bir yaşam sergileniyordu kameraların karşısında. Sonra o ailenin üzerinde okul kıyafeti; beyaz yakalı mavi önlüğü içindeki kızlarıyla gizlice bir çekim yapmışlardı. Onlara o kızın söylediği o cümle seni çok etkilemişti. "Hiçbir yerde vatanda değilim" *(Nirgendwo bin ich in der Heimat)* demişti kız. "Almanya'ya gelirsen, bizi bul, sana yardım edeceğiz, söz," demişti çekim yapan Alman. Çok üzülmüştük o kıza. İşte ben de kendimi İtalya'da o kız gibi hissettim. Dağılmış aile köklerimi bulsam ne olacaktı ki? Ne konuşacaktım onlarla? Bir süre çantamı sırtıma vurup, diyar diyar gezdim. Sonra işte yine dönüp dolaşıp doğduğum yerlere döndüm. Yorgunum, dönüp de geçmişe bakmak istemiyorum, hiçbir şeyi de sorgulamıyorum artık. Canımın sıkkın olduğu zamanlarda Mevlana'dan dizeler okurdun bana. Mektubumu onun bir sözüyle bitirmek istiyorum:

'Her şeye canını sıkma ey gönül ne bu dertler kalıcı ne de bu ömür'

Eski dostun Alice."

Babaannem ve Ankara

Babaannem mutfakta kahvaltımı hazırlamaya başlamıştı. Bugün hangi konuda sorgulanacağım acaba düşüncesiyle sandalyeyi çekip masaya oturdum.

"Hadi sen başla, çayını koyarım şimdi,"

"Babaanne, kendi çayımı kendim koyabilirim. Bana çocuk muamelesi yapma artık, üniversiteye gidiyorum."

"Al şu poğaçalardan da ye, dün yaptım. Annene kalsa açlıktan öleceksin. Bütün gün varsa yoksa temizlik. Ev işlerinden vakit bulup sana kardeş bile yapamadı. Bir tane oğlum vardı, o da gitti temizlikçi ruhlu bir kadınla evlendi.

Harçlığın var mı?

Bak ne diyeceğim sana, Ayşe'yi sinemaya mı götürsek acaba diyorum. Paralar benden. Emekli maaşımın hepsini vermiyorum o anana, babana. Versem iki günde bitirirler. Annesinden izin alma işini de ben hallederim. Birlikte gidersek bir şey demez."

"Offf... Babaanne" diyerek çayımdan bir yudum aldım.

O sırada, üst katta oturan Ayşe'nin annesinin sesini duyan babaanne balkona çıktı hemen.

Yine telaş içinde kapıyı çekip çıkmıştı evden Ayşe. Sokakta daha iki adım atmıştı ki, annesi balkondan laf yetiştirmeye başlamıştı;

"Baban nerelerde gezdiğini, hele o papaz mıdır nedir, onun bağına gittiğini hiç duymasın."

Hemen yan odaya geçip açık pencerenin perdesinin arkasından izledim onu, hep yaptığım gibi. İspanyol paça pantolonu, omuzunda heybesiyle hızlı adımlarla uzaklaşmaya çalışırken, her seferinde annesine verilecek bir cevabı vardı Ayşe'nin;

"İşim var anne, Kocabeyoğlu Pasajı'na gideceğim, senin kaçmış naylon çoraplarını da aldım, onları da ördüreceğim. Bak heybemin içine koydum vallahi."

Ama ben biliyordum, bugün günlerden çarşambaydı ve Arı Sineması'na gidecekti arkadaşlarıyla. Matine öncesi Kızılay'da gökdelenin önünde buluşur, Piknik'te sosisli sandviç yer sonra Bahçelievler'e doğru yürürlerdi.

Nereden mi biliyordum? Gizli gizli takip ederdim onu. Hatta bir seferinde gökdelenin kafeteryasına çıkmış, aceleyle çaylarını içtikten sonra, heybelerinden çıkardıkları bildirileri, aşağıya Kızılay Meydanı'na doğru atmışlardı. Kalbim yerinden fırlayacaktı. Sonra da sakin bir şekilde ayrılıp gözden kayboluvermişlerdi.

Mutfağa geçtim, babaannem de balkondan içeri girip anlatmaya başladı;

"Ayşe'nin annesine bir keresinde komşular 'kızın papaz mı ne varmış onun bağının oralarda geziyormuş' demişler. Kadın o günden beri huzursuz. Nerede bu papazın bağı, sen de gidiyor musun oralara?"

"Babaanne orası gençlerin gittiği bir yer. Ağaçların altına konulmuş tahta masalarda oturulup, semaverlerle gelen çaylar içiliyor, gözlemeler yeniliyor."

“Peki apartmandaki Neziha Hanım’ın gününde kadınlar pastalarını, çöreklerini yerken, niye Ayşe’nin annesine kötü bir yermiş gibi anlattılar? Niye takmışlar öyle papaza ve de bağına?”

“Bak babaanne, oranın hikâyesi şöyleymiş; Ermeni ailelerden birininmiş bağ, tehcirde Ankara’yı terk edince bağ devletin eline geçmiş. Daha sonra Ahmet Efendi adında biri, bağı açık artırmayla satın almış. Ahmet Efendi’nin eşi Şaziye Hanım bağ evinde, haftada bir çamaşır günü yaparmış. O gün, çamaşırların kaynatıldığı odun ateşinde gözleme yapılır, çay demlenir, günün yorgunluğu atılmaya çalışılırmış. Yine böyle bir çamaşır gününde bağa gelen ODTÜ’lü bir öğrenci bağ evini gezip görmek için izin istemiş. Şaziye Hanım öğrenciyi buyur etmiş, gözleme ve çay ikram etmiş. Öğrenci ısrarla ikramın ücretini vermek istese de Şaziye Hanım kabul etmemiş. Bunun üzerine delikanlı, yiyip içtiklerinin parasını vermek şartıyla bir hafta sonra tekrar gelmek istediğini söylemiş. Öyle de olmuş. Papazın Bağı 1963’ten sonra öğrencilerin çok sevdiği bir mekân haline gelmiş.”

Babaannemin bağ konusunu açmasının asıl nedeni farklıydı tabii. Ayşe'yi gündemde tutarak, onunla "çıkıyor muyuz!" diye öğrenmekti amacı.

"Derse geç kalacağım, harçlığım var merak etme" diyerek aceleyle kahvaltımı yapmaya başladım. Sabah sorgusu bitmişti böylece.

Mahallenin ayaklı gazetesi, sabahları kahvaltımı yaparken arada bir balkona çıkar, sağa sola laf atar, güne havadislerle başlardı. O sabah önce, karşı balkonda çizgili pijamasıyla, sabah çayını içmekte olan Müteahhit İsmet Bey'e selam verdi. Sonra da alt kat balkonundan kocasını yolcu eden Nagihan Hanım'a laf attı. "Duydun mu, Etlik'te yeni bir apartman yapıyormuş İsmet Bey. Gülhane'nin oradan Etlik tepelerine kadar ev yok ki, ne işleri var oralarda? İki daireyi birleştirip, bir katını tamamen kendilerine ayıracaklarmış. Kızların her birine birer oda vereceklermiş. Büyük olan kızın altına araba çekmiş İsmet Bey. Etlik'teki daireleri satınca öbürkülere de alır artık. Büyük kız geçenlerde okuduğu Hacettepe Üniversitesi'ne arabayla gitmeye kalkmış. Yokuşu çıkarken direksiyonda kadın şoför olduğunu gören dolmuş

şoförleri kızı sıkıştırmış. Çok korkmuş. Haftaya salı karısının günü var. Gidince sorarız, kolundaki altın bilezikleri sallayarak ballandıra ballandıra anlatır. Gelinim bugün yine çamaşıra kalktı. İçeri gireyim de elbiselerimi saklayayım bari. Hepsini toplar tıkar makinenin içine. O meret makinenin kolu döndüre döndüre sardıkça elbiselerimi parçalıyor. Gideyim, gelinin de makinenin de gazabından kurtarayım giysilerimi."

Bir gün Cebeci'de ana yol üzerinde Ayşe ile karşılaştık. Gülerek anlatmaya başladı;

"Babaannen bugün yine balkondan laf atıp soru yağmuruna tuttu beni. Ne sordu biliyor musun? 'Evladım benim torunumu görüyorsun değil mi, senin okulun oralarda? Sabah yine erkenden elinde kitaplarıyla çıktı. Geç geleceğini söyledi. Tandoğan Meydanı'na mı gitti yine acaba? Beni de götür diyorum ama götürmüyor. 'Kalabalıklarda ezilirsin' diyor. Niye kalabalık oluyor ki orası? Eve de kısık sesle dönüyor, oraya gittiğinde. Ne yapıyor acaba o meydanda? Niye beni de götürmüyor?'

Bilmiyorum teyze, ben onunla aynı okula gitmiyorum. O Siyasal Bilgiler'e gidiyor, ben Hukuk Fakültesi'ne. Arada bir karşılaşıyoruz bahçede çimlerin üzerinde otururken, o kadar" dedim.

Babaannem sayesinde Ayşe gülerek de olsa, yolumu kesip konuşmuştu benimle.

Karşımda durup bana Babaannemi anlatan Ayşe'yi okulun tiyatro gösterisine davet etmek istedim ama yapamadım. Fakültenin tiyatro koluna katılmıştım. Çok da severek ezberlemiştim rolümü. Bacağımda şalvar, üzerimde çizgili mintan, sırtımda yelek ve başımda kasketyle türkü de söylüyordum oyunun bir sahnesinde.

kız ben sana demedim mi
karşıki dağlar cenderme, cenderme
yarin ufak sen askere gönderme, gönderme
siyah zülfün ince bele indirme, indirme

Ayşe'yi o gün çağıramadığıma çok pişman olmuştum. Sonra az gözlemedim yolunu ve bir gün arkasından koşup yakaladım;

"Yarın akşam tiyatro kolunun gösterisi var kantinde. Gelmek istersin belki diye haber vereyim istedim."

Ellerini havaya kaldırdı, "bakalım" der gibisinden.

Gelmedi ama. Kim bilir yine ne hangi işlerin peşinden koşuyordu.

Ayşe'nin bana "Tandoğan Meydanı" konusunu söyleyip söylemediğini anlamak için babaannemin sabah kahvaltısında okulla ilgili bir şeyler soracağını biliyordum. Konuyu dağıtmak için okulun tarihini anlatmayı planladım. Binanın Avusturyalı mimarından, okulun ilk öğrencilerinin İstanbul'da yaptıkları yürüyüşten, yolculuklarından ve Ankara Garı'ndaki karşılama töreninden bahsedecektim. O da böylece komşulara aktaracak bir konu bulmuş olacaktı. Ama ona, dersten çıktıktan sonra, bahçede çimlerin üzerine yayılarak zaman zaman hararetli tartışmalar içine girdiğimizi anlatmayacaktım tabii. Hele hele o konuşmalarda, Türkiye'yi kurtarmaya çalıştığımızdan hiç mi hiç söz etmeyecektim. Hazırlığımı yapıp, bilgileri toparlamaya başlayacaktım.

O sabah kahvaltıdan sonra odama çekilip bir şeyler okumaya başladım. Geç gidecektim okula. Öğle üzeri, babaannemin dualarıyla evden çıktım.

Sabahçı Hoca Hanım üzerinde gri renk döpiyesi, ayakkabısıyla uyumlu kısa saplı çantası, krep yapılmış saçlarıyla okuldan dönüyordu. Ulus'ta, heybetli tarihi bronz Atatürk Anıtı'nın yanındaki iş hanında terzisi vardı. Döpiyeslerini orada diktirirdi. *Burda* dergisinden beğenirdi modellerini. Hoca Hanım okul çıkışı hale uğrar, bazen komşulara kelle, paça için ayak aldığı olurdu. Sonra eve dönmek için Abidinpaşa dolmuşuna binerdi. "Cebeci'deki konservatuar binasının önünden geçerken gençleri seyretmek içimi açıyor. Bir keresinde dolmuştan indim, bahçe duvarına oturdum, içeriden gelen müzik seslerini dinledim," diye anlatmış komşulara. Dolmuş, Cebeci Hastanesi'nin tarihi binasının önünden geçer, yukarıya Abidinpaşa'ya dönerdi. Su deposunun orada inen Hoca Hanım, aşağıya doğru yürürdü. Yolda komşuların çocuklarına rastlayınca sevinirdi. Elinde paketler ve çiçekler varsa sağına soluna bakınırdı. Çocuklar hemen koşar, elindekileri alır, eve kadar taşırdı. Öğretmenlik yaptığı Atilla İlkokulu, Cebeci Asri Mezarlığı'nın yakınında, etrafında gecekonduların olduğu bir okuldu.

"Gecekondularda hava bulanık puslu
Altındağ gökleri kümülüslü
Ekmeğe, aşka ve ömre
Küfeleriyle hükmeden
Ciğerleri küçük, elleri büyük
Nefesleri yetmez avuçlarına
İlkokul çağında hepsi-
Kenar çocukları
Kar altındadır."
Ahmed Arif

"Okulda öğretmenliğe başladığım ilk günlerde öğrencilerim sürekli çiçek getirirdi. Önceleri anlamadım, bu fakir mahalledeki çocuklar bana bu kesme çiçekleri hangi parayla, nereden alıp getiriyorlar diye? Bir gün öğretmenler odasında 'Çocuklar size de çiçek getiriyor mu?' diye sordum. Gülüşmeler oldu. 'Bilmiyor musunuz, o çiçekler yakındaki Asri Mezarlık'tan geliyor. Çocuklar, mezarlara konan çiçekleri öğretmenlerine getirmeyi çok severler' denince çok şaşırdım. Sınıfta bir konuşma yaptım, çiçek getirilmesini yasakladım," diye anlatmış komşulara.

Babaannem, İsmet Bey'in hanımının gününden eve dönünce ballandıra ballandıra anlatmaya başladı. "Hanımı kabul gününe iyi hazırlanmıştı yine. Salonda goblen kumaşla kaplı yüksek koltuklar, büyük yemek masası, onun arkasında yine büyük bir büfe vardı. Büfenin içi kesme cam bardaklar, vazolar, Polonya malı porselenlerle doluydu. Telefon dantelle örtülüydü, televizyonun üzerindeki örtü kanaviçe işliydi. Yerlerde Bünyan halıları seriliydi. Duvarlara yaldızlı çerçeveli manzara resimleri asılmıştı. Hoşbeşten sonra mantı geldi, üzerinde dumanları tüterek. Masada, pastırma, sucuk ve ayvalı tahinli yaprak sarması da vardı. Müteahhit karısı olmak kolay değil tabii. Düğümlü tatlıyı yemeden kimse evine gitmedi vallahi."

Ertesi sabah, kahvaltıda daha çayımı bile yudumlamadan kaldığı yerden anlatmaya devam etti. "Dün İsmet Bey'in gününde kadınlar çok güldü. Ben pek bir şey anlamadım. Sekiz numaranın Nihal Hanım'ı, 'Hoca Hanım sağ olsun, gelirken Ulus'taki halden siparişlerimizi alıp getiriyor, amma velakin söyleyelim de dikkatli olsun. Bent-

deresi'nin oralara pek uğramasın' dedi. Bana bir anlatsana bu Bent Deresi denilen yeri. Dolmuşlar da oradan kalkarmış. Neymiş oranın gülünecek yanı? Bak o kadar ansiklopedi aldık, cilt cilt. Bilmiyorsan onlara bakıver," deyince gidip kütüphanemde Ankara'ya dair ne bulduysam getirdim. Okuyup anlatmaya başladım;

"Ulus'taki Hergele meydanı ve Atatürk heykeline yürüyüş mesafesinde olan Bentderesi'nde Ankara'nın en fakir insanları oturur. Bentderesi denince akla kerhaneler gelir. (O anda kerhanenin yerine başka bir kelime bulamamıştım.) İlk kerhane 1930'da devlet eliyle açılmış. Kahkaha Sokağı ve Tabakhane Sokağı'nda bulunan sarı badanalı, dörder katlı 39 evde 400 'vesikalı kadın'ın sabahtan gece yarısına kadar çalıştıkları anlatılır. Kerhane girişinde polis kontrol merkezi, emanetçi ve kerhane tatlıcıları yer alır. Yağda kızarmış şerbetli bir hamur tatlısı olan kerhane tatlısının gücü (Seks gücünü sadece gücü diye söylemiştim) arttırdığı için o semtte revaçta olduğu söylenir. Kuvvet macunuyla orospu mantısı denilen kıymalı gül böreği de çok satılır."

Babaannem gözlerini fal taşı gibi açmış, dinliyordu. O bakışları hiçbir zaman unutamadım. Ertesi gün keyfi yoktu. O bilgileri aktarmakla yanlış yaptığımı anlamıştım ama iş işten geçmişti artık. Onu neşelendirmek için yeni bir konu bulmalıydım.

"İstersen bir gün Gençlik Parkı'na götüreyim seni"

"İstemem sağ ol, biz üç numaranın gününde kararlaştırdık zaten. Gelecek hafta, Gençlik Parkı'ndaki Lunapark Aile Gazinosu'na gideceğiz. Emel Sayın, Yıldırım Gürses, Osman Türen çıkacakmış sahneye. Kadınlar matinesine gideceğiz. Herkes bir şeyler yapıp getirecek yanında. Börek, çörek ne olursa artık. Giriş beş liraymış. Aysel Hanım, matine çıkışında gölde kayığa binip kürek çekeriz diyor, bakalım artık. Gençlik Parkı'na hafta sonları hep beraber giderdik önceleri. Sonradan büyüdün, adam oldun, gitmek istemedin. Küçük gölün etrafına kurulan masalara oturur, kömürlü semaverlerde gelen çaylardan içerdik. Baban seni çarpışan arabalara bindirirdi. Dönme dolaptan Ankara'yı seyreder, Lunapark Gazinosu'nda çalan müziği dinlerdik. Arabaya sığmadığı için at araba-

sıyla gezdiği söylenen Maraşlı Şişman'ın dondurmasından yerdik. Sen istemiyorsun diye onlar da gitmiyor artık. Beni de götürmüyorlar."

Teklifimi kabul etmeyince gönlünü nasıl kazanırım diye düşünmeye başladım.

"İstersen oranın hikâyesini okuyabilirim. Sen de günde buluştuğunuzda komşulara anlatırsın," dedim.

Odamdan ansiklopediyi getirdim. Yüzünde güller açtı. Mutfak sandalyesini yanıma çekerek, biraz da küçümser bir havayla, "Oku bakalım," dedi. Dinledikten sonra, aklında kalanları tekrar etmeye başladı.

"Gençlik Parkı cumhuriyetin ilk yıllarında, bataklıklarla kaplı olan yirmi sekiz hektar büyüklüğündeki arazi üzerinde kurulmuş. Lunapark ve nikâh dairesi sonraki yıllarda yapılmış. Rivayete göre, 1936'da başlanan, iki yılda bitirilmesi planlanan park bir türlü tamamlanamamış. 1941'de jandarmalar tarafından evlerinden alınan gayrimüslimlerin zorla çalıştırılmaları sonucu, ancak 1943'te bitirilebilmiş."

Bu kadarının yeterli olduğunu söyledim. Sonra da;

“Ne diyeceğim biliyor musun? İstersen seni bir gün Kuğulu Park’a götürebilirim. Tunalı Hilmi Caddesinde de gezer, dondurma yeriz. “

“Kızılay’dan geçelim giderken, orayı da görmedim ne zamandır. Göbeğin oradan dönüyor otobüs değil mi? Kuğulu Parkı’nı da Ankara’ya o göbekleri yapan Belediye Başkanı ‘Göbekçi Dalokay’ güzelleştirmiş diyorlar”

Kuğulu Park’a gittik, çok da sevindi o gün.

Babaannem bir gün aniden düşüverdi evin içinde, ağzından kan geldi. Cebeci Camii’nin yanında taksiler beklerdi. Eve taksi getirebilmek için İç Cebeci’den aşağıya deliler gibi koştum. Taksiyle Ankara Tıp Fakültesi’ne götürülen babaannem bir daha geri dönmedi. Sabah kahvaltılarında, “Anlat da dinleyeyim,” diyen koruyucu meleğim gidiverdi birden. Beni onun kadar düşünen, merak eden kimse yoktu artık. Tandoğan Meydanı’na götüremedim onu. Ama İnci Sineması’nda birkaç kez film izlemiştik. Hülya Koçyiğit, Ediz Hun, Kartal Tibet’in oynadıkları “Hıçkırık” filmine gitmiştik birlikte. Beyaz leblebi yemiştik.

Ona Ulus'taki ünlü Atatürk heykelinin başına gelenleri anlatamadım. İki binli yılların başında anıtın üzerindeki kuş pisliklerini temizlemekle görevlendirilen temizlikçi firmanın belediyeye aklınca jest yapmak için anıtı altın sarısına boyayacağını o zamanlar kimse bilemezdi. Bunun üzerine kurulan elli kişilik temizleme ekibi ve dört heykeltıraşın desteğiyle yapılan çalışmalar sonunda heykel büyük oranda temizlendiğini ancak kirli kahverengi bir renk aldığını duyamadan gitti babaannem. Kurtuluş Savaşı kahramanları anısına iki yıllık bir çalışma sonucu 1927 yılında anıtı tamamlayan Avusturyalı heykeltıraş da 1945 yılında öldüğü için, anıtının başına gelenleri duyamamıştı çok şükür. Babaannem, Kuğulu Park'taki kuğuların dramlarını da bilemeden gitmişti bu dünyadan. Parkın ismini, kurulduğu yıllarda Viyana Belediyesi tarafından hediye edilen beyaz kuğulardan aldığını anlatmıştım bir keresinde ona. Kuğulardan üçünün daha sonra açılan Seymenler Parkı'na nakledildiğini, parka dönmek için uçmaya kalkışan üç kuğunun uçarken yüksek binalara, ağaçlara çarparak öldüklerini duyma-

mıştı. Duysaydı çok üzülürdü. Bentderesi'ndeki kerhanelerin seksen yıl sonra kapatıldıklarını da bilemeden gitti bu dünyadan. Keşke duysaydı, sevinirdi. Cebeci Asri Mezarlığı'na gömüldü babaannem. Arada bir ziyaretine gider, çiçek götürürdüm. Çiçekleri alıp öğretmenlerine götürecek öğrencileri arardı gözlerim.

Şimdi bilmem kaç bin kilometre ötede, bambaşka bir dünyada, bambaşka bir şehirde yaşarken rüyalarımda hep o şehir ve o şehrin kahramanı babaannem var. Anılarım onunla birlikte gitmemişti ama. Yıllardır ardımdan geliyorlardı. Bırakmayacaklardı da beni yıllarca.

Masanın başına oturdum, defteri açtım. Satırlara dökecektim çocukluğumu, gençliğimi sarmalayan o şehri, Ankara'yı:

İç Cebeci'de oturduğumuz evden bütün şehir görünürdü. Kış günlerinde şehrin üzeri simsiyah dumanla kaplanırdı. Sabahları genzimi yakan koku eşliğinde, okula giderken tıkabasa dolu otobüstü şehir. Yolda yürürken gördüğüm tanıdık terzi, tuhafiye, kırtasiye, bakkal, kasaptı. Bazen bekleyip, bazen hızla geçtiğim kırmızı ışıktı Anka-

ra. Trafik ışıkları ve cadde hâlâ rüyalarıma girer. Kışları yağan kar, akşamları üşüyerek beklenen dolmuş kuyrukları, yollarda bozulan belediye otobüsleriydi. Soğuktan donan su boruları yüzünden evlerde günlerce suların akmadığı şehirdi. Arabaların çıkamadığı İç Cebeci'deki evin yokuşu... Acıyı, kederi, sevinci birlikte yaşadığımız, varoluşu birlikte sorguladığımız çetin gençlik yıllarımın şehriydi o. Kar yağdığında memur çocuğu olmanın verdiği yoklukla, ellere eldiven yerine çorap geçirilerek, kızak yerine tahta merdivenler kullanarak, Süngübayırı'ndan aşağıya doğru kahkahalar, çığlıklar atılarak kayılan şehirdi Ankara.

Ankara'ya öyle yakışırdı ki kar…
asfaltlar ışıldar…
yalanlar…
şimdi ve sonra ne zaman Ankara'ya kar yağsa
elim gönlüm, çocukluğum buz tutar.
Yılmaz Erdoğan

Apartmanın yanındaki boş arsada yapılan maç, sadece mahallenin zengin çocuğunda var olan bi-

sikletin arkasından koşmalar... Evden gizlice aşırılan bozuk paralarla alınan Atatürk Orman Çiftliği dondurmasıydı Ankara. Hele o komşular... Her biri hâlâ anılarımda. Hiç gitmediler ki zaten. Mahallenin genç kızları, delikanlıları...

Rüyalarımda kırmızı ışıkta geçiyorum. Gitmedim bir daha çocukluğumun, gençliğimin sokaklarına. Yollarında yürümedim bir daha Cebeci'nin, Kurtuluş'un, Ulus'un. Tanıdığım kimse kalmamıştır eski mahallemde. Babaannem gibi gün yapan teyzeler de yoktur artık. Akşamları apartman duvarlarının üzerine oturup anlatılan film sahneleri, aşk üzerine, sevgi üzerine sohbetler de yoktur. Arka bahçelerde gizlice Tom Miks,Teksas da okunmuyordur.

Ben buradayım ya sen neredesin Ayşe? Senin için saçlarımı az briyantilememiştim.

Defterimi kapatmadan önce, izlediğim bir filmde geçen bir cümleyi yazdım son satıra:

"Ben o şehri unutmadım. Umarım o şehir de beni hatırlıyordur."

Toffie ve Kitaplar

Dışarıda gün ağarmaya başlamış. Toffie kapının önünde yerini almış bekliyor. Beni görünce gözümün içine bakarak kuyruk sallamaya başlıyor.

"Hadi aç artık şu kapıyı, parka gideceğim, arkadaşlarım bekliyordur. Oyun zamanını kaçıracağım yoksa. Sokaklar kalabalıklaşıyor, parka insanlar doluyor, bırakmıyorlar ki oynayalım, adama rahat vermiyorlar sonra."

Tamam bekle biraz. Seninle aşağıya kadar ineceğim, apartmanın dış kapısı kilitli olabilir. Daha sabahın körü, insanlar evlerinde. Gözünü seveyim, yerlerden bir şeyler bulup da yeme. Caddeyi geçerken sağına, soluna bak. İşe gitmeden önce gelir alırım seni, diyorum.

“Biliyorum, pankreasım çalışmıyor, dikkatli olmam gerekiyor, yoksa verdiğin ilaçlar işe yaramıyor, ishal oluyorum.”

Sabahlığı sırtıma geçiriyorum, birlikte merdivenleri iniyoruz. Dış kapıyı açmamla, Toffie’nin kendini sokağa atması bir oluyor. Saate bakıyorum, bugün yine erkenciyiz. Kahvaltı için vakit var, cam kenarında durur, bir güzel kahvemi de içerim. Bana sorsalar, bir evin en güzel yeri neresidir diye? Ne koltuk ne de kanepedir, en güzel yer pencere önüdür, derim. Orada oturup, sabah telaşı ve mahmurluğu içindeki insanların, yüzlerde geceden kalma izleri okumaya çalışarak, ne getireceği henüz belli olmayacak yeni bir güne, “merhaba” diyerek başlamalı. Bugün belki rüzgâr yorgun olur, kendi içinde oflar, puflar. Bulutlar bugün belki, bana müsaade, uzaktan bir akrabayı ziyarete gideceğim, sizi güneşle baş başa bırakıyorum, der. Belki perdelerini açan bir genç kıza, bütün bir gece dışarıda onu beklemiş olan sevgilisi, türkü söylemeye başlar;

Pencerenin perdesini aç bana göster yüzünü
Görmek için ben yüzünü dağları aştım da geldim.

Gitme vakti gelmiş, hızlıca giyinip, Toffie'yi eve getirmek için dışarı çıkıyorum. Tabii huysuzluk edip beni oyalamaz ise, işe gecikmem.

Park yerinde Duman, Sarı ve Siyah çimlere yatmışlar, Şişman'la Toffie'nin oyununu seyrediyorlar. Hadi gitmemiz gerekiyor, akşama birlikte geleceğiz, söz. O zaman istediğin kadar oynarsın, diyorum. Tasmasından çekerken isteksizce arkamdan geliyor.

Parktaki köpeklere mama götürmekte olan Sevil Hanım'la karşılaşıyoruz.

"Suratımız asılmış gene. Bugün işim var yoksa, bırak oynasın sonra alırım eve derdim. Biliyorum geçen seferden cezalı. Hiç farkına varmamışım gerçekten. Odada oturup televizyon seyrettik, sonra yemek koymak için mutfağa geçtim, o odada kaldı, hiç de sesi çıkmadı. Döndüğümde ne göreyim? Oğlumun akşam kanepenin yanına koyduğu bir tas leblebiyi silip süpürmüş. Sabaha kadar tuvalete taşındığınızı tahmin edebiliyorum.

Ah yaramaz. Bu arada ne diyeceğim, geçenlerde birisi Toffie'nin cinsini sordu."

"Araştırdık ama barınaklar soyağacı tutmuyormuş deseydin," diyorum. Gülerek ayrılıyoruz.

Bugün Feriha Hanım'ın konken arkadaşları gelecek belli, sabah sabah apartman merdivenleri yıkanmaya başlanmış. Lekeli siyah kumaş pantolonu, kırışık gömleği, onun üzerinde el örgüsü yeleğiyle süpürge sallayan Osman beni görünce;

"Köpeğinizin patileri merdivenlerde iz bırakıyor" diyor.

"Olur söylerim, merdivenleri çıkarken patilerini başının üzerine koyar."

"Allah Allah! Kimseye de laf söylenmiyor ki" diyor arkamdan.

Dua et acelem var, o yüzden sana cevap veremeyeceğim, diyorum içimden. Apartmanda gözcülük yaptığının farkında değil miyim sanki? Geçen gün eve gelen yeğenimi merak ettiğinden, bir şeyleri bahane edip içeri daldın. Anlamadım değil, aklın sıra beni kontrol ediyorsun. Karşı komşu kadın gizli gizli yapıyor en azından, kapı dürbününden bakıyor. Tofiie'yi eve bırakıyorum. Vedalaşırken;

"Bu akşam çocukluğumu anlatırsın değil mi? Söz, uslu uslu bekleyeceğim seni," diye soruyor.

Tamam, söz, diyorum.

Trafik sıkışık yine, söylenerek sürüyorum arabayı. Zaten Osman'a kafayı takmış durumdayım. Biz ne darbeler gördük, neler yaşadık, senin gözcülük yapmandan mı korkacağım? Evler kontrol edilirdi, insanlar birbirinin polisi olmaya zorlanırdı. Merdivenlerden gelecek ayak seslerinin korkusuyla yatılırdı. Bazı günler sokağa çıkma yasağı ilan edilir, evlerden insanlarla birlikte kitaplar da toplanırdı. Tavan aralarına, bodrum katlarındaki kömürlüklere kolilerle kitaplar taşınırdı. Çok kitaplar yakılmıştı ama insanlar tüm o korkulara rağmen yine de saklamayı denemişlerdi. O endişeli günlerde bir şeylere pabuç bırakmamıştık da sana mı pabuç bırakacağız yani?

Akşama söz verdiğim gibi Toffie'ye çocukluğunu anlatamıyorum. Yarın akşam anlatsam, inan çok yorgunum, diyorum. Kendimi affettirmek için küçük bir bisküvi versem sana, ne dersin? Yarın iş yok biliyorsun, keyif günü. Yalnız bir ara Saniye ablanın oğlunu dershaneye bıraka-

cağım. Sen gelemezsin, üzgünüm. Çocuk senden korkuyor biliyorsun. Hemen dönerim, beni camda beklersin. Anlaştık değil mi? diyorum.

Toffie yatmamı bekliyor, kafasını minderine uzattığı patilerine dayamış, beni uzaktan izliyor. İyi bir şeyler düşünmediği belli. Sabah minderin üzerinde balık kılçıkları ve parçalanmış bir peçete duruyor. İyi yapmışsın bak, yedikten sonra ağzını da peçeteyle silmişsin, diyorum.

O akşam söz verdiğim gibi karşılıklı oturuyoruz, o minderinin üzerinde, ben koltukta. Biliyor musun köpekler sahiplerine benzetilirmiş ya da sahipleri kendilerine benzeyen köpekler alırlarmış. Ne dersin bu işe? Ama benim öyle sivri kulaklarım yok ki. Hatırlar mısın bilmem? Viyana'da bir gün adamın biri beni durdurmuş, seni göstererek; "Kulaklarını çok mu çektiniz bunun," demişti. Sonra anlatmaya başlıyorum: Annen seni bir barınakta doğurmuş. Dört kardeşmişsiniz, doğum sırasında ikisi ölmüş. Kardeşinle seni alıp, hayvansever bir kadının evine götürmüşler. Önce orada kalmışsınız. Evde otuza yakın kedi varmış. Sen çok hastalanmışsın. Manevi annen Işın ikinizi de alıp bu

kez kendi evine getirmiş. Seni tanıdığımda sırtında kırmızı bir süveterin vardı, her yerin yara bere içindeydi. Barınak hastalığıymış. Önce yaralarını iyileştirdik sonra birlikte yaşamaya başladık. Kardeşin sana benzemiyordu. Bir kere görmüştüm, simsiyahtı, yaramazın tekiydi. Kızını mutlu etmek isteyen elleri sakat bir adam sahiplenmişti. Bir süre sonra adam Işın'ı aramış, evin içinde olmuyor, bakamayacağız, köye götürüp bırakacağım, demiş. Umarım orada mutlu yaşamıştır.

Sonra seninle başka ülkelere gittik biliyorsun. Güzel günlerdi. Hiç şikâyet etme, sen de benim gibi keyfini sürdün o şehrin. Oyun parklarına giderdik, tramvaylarda, restoranlarda ayrı yerin vardı. Pazara bile birlikte giderdik. Salamcının önünde sırada beklerken, adamın tezgâhını korumak sanki görev gibi, yanımızdan her geçene havlar, kulübeye yaklaştırmak istemezdin. Bir arkadaşın vardı, köpek parkında ne güzel oynardınız! Çok güzel oynardın. Siz oynarken biz de sahibiyle sohbet ederdik. Bir keresinde annesinin Alman kurdu köpeğini anlatmıştı. "Öyle bir köpekti ki, halıların püsküllerine basmazdı, üzerinden atlar-

dı. Ölünce annem çok üzüldü. Ona, bir daha asla öyle bir köpek bulamazsın, dedim. Benimkini göz önünden ayırmaya gelmiyor. Geçen gün tasması açıldı, birden elimden kaçtı. Arkasından koşmaktan nefesim kesildi. Sonra aklıma geldi, bağırmaya başladım; koş eve gideceğiz, baba gelmiş bizi bekliyormuş, mama yiyeceğiz, dedim. O zaman durup bekledi beni."

Sen de az değildin ama Toffie. Bir seferinde eve gelen misafire ne yaptığını hatırlıyor musun? Hakan gelmişti hani karısıyla. Kadın senden ürküyordu. Korkuyormuş ya da ne bileyim tiksiniyormuş gibi senden uzak duruyordu. Onun bulunduğu tarafa doğru gittiğinde, hemen kımıldanmaya başlıyor, oturduğu koltuğun bir köşesine sıkışmaya çalışıyordu. Aklı sıra senden kaçıyordu. Biraz oturur, sonra kalkarlar diye düşünmüştüm. Ama o akşam Hakan'ın çenesi düşmüştü. Mübarek, havadan sudan konuştukça ben de bunalmıştım. Peki, sen ne yapmıştın? Yatak odasına gidip pijamalarımı getirip, kadının kucağına koymuştun. Kadın hemen ayağa kalkmış, hadi gidelim demişti. Ayıp etmiştin doğrusu.

Toffie, lafı değiştirip, "Bir de komşu kızını anlatır mısın?" diyor.

Viyana'daki komşu kızı da nereden aklına geldi? Tamam anlatayım ama sonra yatılacak, uykum geldi, bak neredeyse gözlerim kapanıyor.

Bir keresinde yan dairede oturan komşu kadın kapımızı çalmış; "Köpeğiniz ayakkabılarımı taşıyor. Dışarıda bıraktığım ayakkabımın tekini bazen alt katlardaki kapı önlerinde buluyorum," demişti. Evi tutarken doldurduğumuz formda evde yaşayacak hayvanlar kısmına köpek yazmış, cinsini bir türlü bilemediğimiz için o haneyi boş bırakmıştım. Ev sahibi kibar bir şekilde; "Köpeğinizi küçük olarak tanımlamışsınız ama ne kadar küçük?" diye ısrarla sorunca ben de elimle bir şeyler işaret etmeye çalışmıştım. Şimdi ayakkabı çalan köpek olacak, boş yere adın çıkacaktı. O günden sonra komşunun ayakkabılarını kontrol etmeye başlamıştım. Ayakkabının biri eksik olursa hemen aramaya koyuluyordum. Bir gün seninle bizim katta asansör bekliyorduk. O sırada koridorun karşı ucunda oturan komşunun kızı nefes nefese merdivenleri

çıktı. Telaştan bizi görmedi. Şikâyetçi olan komşu kadının ayakkabısının tekini aldı, tam alt kata götürmek üzereyken, yakaladım.

Ne yapıyorsun, nereye götürüyorsun o ayakkabıyı, dedim şaşkın bir halde.

Dokuz-on yaşlarındaki kızcağız yakalanmış olmanın korkusu içinde cevap vermeye çalışırken, kekelemeye başlamıştı. O sırada kata gelen asansörden inen anne ve babasına; biliyor musunuz yandaki komşumuzla bir ayakkabı krizi yaşıyoruz ve bu krizin nedeni olarak da komşumuz Toffie'yi görüyor, dedim. Anne-baba bir yandan şaşkın bir şekilde kızlarının elindeki ayakkabıya baktılar, bir yandan da benden özür dilediler. "Merak etmeyin biz komşuyla konuşur, durumu anlatırız," dediler. Daha sonraki gün baba kapımızı çaldı, kızlarının okul arkadaşlarından duyduğu komikliklere özenerek öyle davrandığını söyleyerek tekrar özür dilediler.

Bunu anlattıktan sonra, birden Toffie'ye dönüp; burada bekle beni, sakın arkamdan gelme, hemen döneceğim, merak etme uzağa gitmeyeceğim, diyorum.

Karşı komşunun kapı deliğinden bakmadığına emin olduktan sonra sessizce dışarıya çıkıyorum ve çabucak da geri dönüyorum. Ertesi sabah apartmanın içinde Feriha Hanım'ın sesi yankılanıyordu;

"Osman Efendi, paspasların yerleri niye değişmiş? Ne biçim adamsın sen, niye hiç dikkat etmiyorsun?"

Toffie minderinde oturmuş, haftada bir verdiğim ödül kemiğini saklamaya çalışıyordu. Toffie, sen kemik saklıyorsun, bizler ise kitap saklardık, diyorum. Yüzüme anlamsız anlamsız bakıyor. Camın önüne geçiyorum, dışarıda yağmur yağıyor.

İnsanoğlu
Kuş Misali

Kanepede uzanmış, şarabımı yudumlarken aryalar dinliyordum. Gece lambasının fanusu andıran gövdesinden yayılan renkli ışıklar, duvarda adeta gizemli bir gölge oyununa dönüşmüştü. Çalan telefon keyfimi bozdu. Müge arıyordu;

"Nasılsın? Yarın bizim mahallede, ikinci el pazarı var, yiyecek stantları da açılacak. Gel istersen, ne de olsa eski mahallen, yabancılık çekmezsin"

"Tamam, çok kalmam ama. Sahnede bangır bangır müzik başlayınca kaçarım. Çekemiyorum o gürültüyü, başıma ağrılar giriyor."

"Saat on ikide buluşalım o zaman, ben seni meydanda bulurum."

Ertesi sabah evi saran kahve kokusunu içime çekerek, esneme hareketlerine başladım. Görev savar gibi yaptığım bir iki hareketten sonra sıkılarak mutfağa geçip, içine meyve doğradığım yulaf ezmesini kaşıklamaya başladım. Saate baktım, daha vaktim vardı. Kahve fincanımı alarak bilgisayarın başına oturdum. Gazetelere göz atarken, ani bir kararla masadan kalktım ve yatak odasına gittim. Elbise dolabının kapaklarını açtım, çok da düşünmeden, annemin emekli olduktan sonra yıllarca dolabında sakladığı, sonra da; "Al giyersin bunları, ne emeklerle terzilerde diktirmiştim," diyerek verdiği ama bir kez bile elimi sürmediğim döpiyesleri çıkarmaya başladım. O ayıklama işinden, ipek bluzlar, eşarplar da nasibini aldı. Sıra ayakkabı ve çantalara gelmişti. Bundan sonra nerelerde giyeceğim bunları, geçti o günler, geçti, dedikten sonra, hepsini torbaların içine doldurarak evden çıktım. Arabaya doğru giderken, yaptığımdan kimseye ama hiç kimseye söz etmeyeceğim. Annem duyarsa üzüntüsünden hasta olur vallahi. Hâlâ o kıyafetleriyle yaşıyor. Bende yeniden hayat bulsunlar istedi, olmadı ama. Bundan sonra biri-

leri giyer umarım. Belki de böylesi daha hayırlı olacaktır, diye konuşuyordum kendi kendime.

Mahallenin küçük meydanına uzun masalar kurulmuş, üzerleri satış için getirilen eşyalarla doldurulmaya başlanmıştı. Gençler, sahne olarak kullanılacak yüksek mekânda mikrofon ayarı yapmaya çalışıyorlardı. Torbaları çekerek götürüp mahalle derneğinin kapısının önüne koydum.

"Bunları satmak mı istiyorsunuz? Boş masamız kalmadı maalesef, keşke daha önce başvursaydınız," diyen görevliye; "Yok hayır masa istemiyorum. Bağış için getirdim. Satışından elde edeceğiniz geliri de sokak hayvanları için kullanabilirsiniz," dedim.

Bıraktığım o eşyaların çoğunu özel mağazalardan satın almıştım. Döpiyesler için bir şey söyleyemem ama diğerlerinin talep göreceğinden emindim. Üzerimden büyük bir yük kalkmış gibiydi. Stantları gezmeye başladım. Evdekilerden kurtulmaya çalışıyorum, bir de buralardan bir şeyler almayayım. Anı olsun diye yıllarca toplamışım. Benden sonra kime kalacak sanki? Bu dünyaya ayrı frekanslarla bağlandığımız insanlar gelir, paylaşırlar herhalde. Kıymetini bilseler bari.

Gezinirken canım içli köfte istedi. Bir tezgâha yanaşıp siparişimi verdim. Tabağa biraz yaprak sarması da koydurduktan sonra, meydana bakan, boş tahta bir sıraya ilişti gözüm. Talihli olduğumu düşünüp oturdum ve yemeye koyuldum. Müzik yayını başlamıştı. Komşu mahalleden gelenlere kermese verdikleri destek için teşekkür edildi. Sonra meydandaki grup alkışlarını müziğe uydurup halaya başladı. O sırada, halay çeken esmer, oldukça zayıf bir kadının sürekli bana baktığını fark ettim. Şapkama bakıyordur, diye düşündüm. Herkes şapkamı çok şık buluyordu. İkinci el İngiliz eşyaları satan bir mağazadan satın almıştım. Süet, geniş siperlikli, mat gri renkli şapkanın fötr kısmı kadife bir kurdeleyle çevriliydi. Bakışlarını şapkama yorsam da, kadının bana görünmek için sanki özel bir çaba sarf ediyor olmasına da anlam veremedim.

Müge her zamanki gibi gecikmişti. "Kusura bakma beklettim seni," derken yüzünde bir tuhaflık vardı. Konuşurken gözlerini kaçırmak istiyor gibiydi. Yanıma oturdu. Bir yandan önüne bakıyor, bir yandan da, ayaklarıyla yerdeki kumların üzerine daireler çizmeye çalışıyordu. Başını

kaldırıp uzun sarı saçlarını arkaya doğru attı, çantasından sigara paketini çıkardı. Sigarasını parmaklarının arasında yuvarlamaya başladı. Yaptığı o hareket öğrencilik yıllarından kalma bir alışkanlıktı. İçimi sert olan, Bafra, Birinci sigaralarını yumuşattıktan sonra içerdik. Sigarasını yaktıktan sonra derin bir nefes çekti ve konuşmaya başladı;

"Gerçi aradan uzun zaman geçti, seni ne kadar etkiler bilmiyorum ama onca yaşanmışlık var ne de olsa. Selim ölmüş, kardeşi aradı. Numaramı nereden buldu, niye seni aramadı bilemiyorum. Çekinmiş olabilir ya da nasıl bir tepki verebileceğini hesaplayamamış olabilir. Haber vermemi istedi. Cenazesi yarın kaldırılacakmış?"

Başımı gökyüzüne doğru çevirdim, sanki söylediklerini duymamış gibi konuşmaya başladım.

"Bu kuşlar nereye gidiyorlar böyle? Göç mevsimi mi geldi? İlginçtir, sonbaharda güneye göç eden bir kuş kafese konulduğunda, kafes ne tarafa çevrilirse çevrilsin, daima göç istikametine, güneye doğru dönermiş. Kuşlar, ayı, güneşi, yıldızları göremedikleri halde yönlerini nasıl buluyorlar? Ne çok atasözü vardır onlara dair değil mi? En

çok hangilerini severim biliyor musun? Yırtıcı kuşun ömrü az olur. Yaralı kuşa kurşun sıkılmaz. Allah uçamayan kuşa alçacık dal verir. İnsanoğlu kuş misali."

Müge ne olduğunu anlamaya çalışır gibi bakıyor ama konuşmaya cesaret edemiyordu. Onun bakışlarına aldırmadan devam ettim:

"Bu son sözü ne zaman duysam, çocukluğum gelir aklıma. Doğu Anadolu'da, köy evlerindeki ocaklar geniş ve yüksek olur. Kadınlar, tavandan sarkıtılan kancalara asılan büyük kazanları indirip kaldırırken zorlanmasınlar, rahat hareket edebilsinler diye öyle yapılmıştır. Artık çok yaşlandığı için zamanının çoğunu ocağın başında geçiren büyük dedem, bir gün oturduğu yerden kalkmış, eline aldığı küçük iskemleyle ocağın öbür yanına geçip oturmuş. Sonra da; 'İnsanoğlu kuş misali, demin neredeydim, şimdi nerede?' demişti. Çocukken dedemin o sözünü anlatır, anlatır gülerdik."

Müge artık dayanamadı:

"İyi misin? Sana bir su alıp getireyim mi? Kalk biraz yürüyelim istersen. Cenazeye birlikte gidelim, gitmek istersen yani, düşünürsen eğer?"

Söylediklerini duymazlıktan geldim, cevap vermedim. En son üç yıl önce mi görmüştüm onu? O kadar zaman geçmiş miydi? Sonrasında aynı şehirde yaşayıp da onca yaşanmışlıklara, onca ortak anıların kesiştiği mekânlarda bulunmuş olmama rağmen, nasıl olmuş da hiç ama gerçekten hiç karşılaşmamıştık? Karşılaşsaydık ona neler söylerdim? Merhaba, saçların ağarmış iyice, sanki sen de benim gibi küçülmüşsün biraz, diye girerdim söze sanırım. Yokluğuna alıştım. Biliyorsun sen varken evimize usta girmezdi, şimdi haşır neşir oldum, hatta bir çoğuyla neredeyse akraba gibiyiz. Analitik olarak düşünürsek, senin masrafların ustaların masraflarından daha fazlaydı, diye devam ederdim. Şu an düşünüyorum da, iş gezilerinden dönüşlerini niye sabırsızlıkla beklerdim acaba? Seni özlediğim için mi, yoksa evde yapılacak onarımların tamamlanması için mi? Sana bir şey itiraf edebilirim. İz bırakmak ister gibi evin her yerine dağıttığın eşyalara katlanmak zorunda değilim artık. Hatırlıyor musun, gençlik yıllarına ait bir gözlük çerçeveni attım diye nasıl da kızmıştın bana? Oysa o kalın, çirkin siyah çerçevenin varlığını bile unutmuştun.

Bunları mı söylerdim acaba? Seninle Afrika'da gittiğimiz safaride, terk edilerek sürüden uzaklaştırılmış, bir geyik görmüştük. Liderliği elinden alınmış, yalnız bırakılmıştı. O güzel boynuzlarıyla, korku ve tedirginlik içinde etrafına bakınıp duruyordu. Ona saldıracak aslanların nereden ve nasıl geleceklerini bilememenin huzursuzluğuyla, karnını doyurma telaşı içindeydi. Hatırlarsın o geyiği? 'Üzülmeyin, doğanın kanunu bu, aslanlar da karınlarını doyurmak zorundalar nihayetinde' diye açıklama yapan rehberin yüzüne bakakalmıştık. Gittiğinden beri rüyalarımda o geyiği görüyorum, kendimi o geyik gibi hissediyorum. O gün sana, "Çoktan unutup gitmiş olduğun bir çerçeve için neyin çatışmasını yaratıyorsun? Onunla mı sahip çıkacaksın geçmişine? Her yere eşya bırakma takıntından bıktım. Bak bir etrafa, kalemlerin sehpanın, kitapların yemek masasının üzerinde. Çakmağın, gözlük kabın büfenin üzerinde. Daha sayayım mı? Çıkardığın kıyafetlerin çalışma odasında kanepenin üzerine atılmış. Neyi ispat etmek istiyorsun, neyin peşindesin sen?" diyerek kafa tuttuğum için özür dilerim. Ayrıca, o çerçeveyi at-

tığım için üzgünüm. Onu kullandığın yıllarda çekilmiş eski fotoğrafların birinde, giydiğin bir mont vardı. Fransız malı, koyu mavi, bol cepli olan, saklıyorum o montu hâlâ. Dolabın bir köşesinde asılı duruyor, kimselere veremedim. Hafta sonları senin ısrarınla gittiğimiz orman yürüyüşlerinde dökülmüş yaprakları ayaklarımla kenarlara iterek yürümem hoşuna gitmez, söylenir dururdun bana. Halbuki kendime bir yol çizerdim o yaprakların arasından. Sen ise temiz, düz yollardan gitmeyi severdin. Dökülen yapraklar arasında kendime yollar açmayı bıraktım artık da diyebilirdim.

Müge'ye döndüm:

"Evet gidelim, yolcu edelim. Ben ortalığa çıkmam, bir kenardan bakarım. Son yolculuğuna giderken gözleri arar beni, orada olmam iyi olur," dedim.

Cenaze günü arabayı biraz uzak bir yere park ettik. Cami duvarının kenarındaki bir ağacın altına geçerek, giden bir hayatı seyre daldım. Kadınlar başlarında eşarpları, gözlerinde siyah güneş gözlükleri, birbirleriyle sohbet ediyorlardı. Kimden kaçırıyorlardı gözlerini? Neden cenazelerde siyah gözlük takılırdı? Niçin saklanmak istenirdi

gözyaşları? Üzüntülü bir halde yanındakilerle konuşan bir kadının kollarına giren iki kişi onu sakinleştirmeye çalışıyorlardı. Halay çeken kadın değil miydi o? Erkekler ön saflarda yerlerini almışlardı. Yanında şürekasıyla ortada duran, siyah takım elbiseli adamı tanıyordum bir yerden. Yıllarca onun emeğini sömüren patronu değil miydi o? Hocaya, hep birlikte, hakkımızı helal ettik diyorlardı. Niye ona sormamışlardı hiç, sen bunları affettin mi, hakkını helal ediyor musun diye?

"Selim kalk, etrafına bak bir. Kim bunlar gerçekten?"

Bu onun cenazesi değil, yakalara takılan fotoğraf onun değil. Böyle giyinmezdi o, görünüşü, hatta bakışları bile böyle değildi. Musalla taşından alınan tabut, cenaze arabasına doğru götürülüyordu. Yanlış cenazeye geldim ben, tabutun içinde yatan o değil, diye bağırmamak için kendimi zor tutuyordum. Ne zaman yapacak bir şey bulamasak, "Gara gidelim, bir banka oturup trenleri seyredelim," derdin. Kalk hadi, Ankara Garı'na gidelim, trenleri seyredelim. Ben önden gidip arabayı çalıştırayım, kaçalım buradan diyerek

koşmaya başladım. Müge arkamdan yetişmeye çalışıyor, bir yandan da, "Bekle beni," diye bağırıyordu. Dönüş yolunda hiç konuşmadık. Müge'yi postanenin köşesine bıraktım. Eve geldikten sonra doğruca yatak odasına gittim, daha önce ayıkladığım elbiselerden sonra dolapta tek başına kalmış olan mavi montu çıkararak salondaki kanepenin üzerine koydum. Sonra karşısındaki kırmızı koltuğa oturarak gözlerimi kapadım.

Kendime geldiğimde kanepenin yastıkları arasında kaybolmuş gibiydim. Etrafıma bakınmaya başladım, kafam allak bullaktı. Vakit öğleyi bulmuştu herhalde. Taktığım kulaklıktan dinlediğim aryalar bitmiş, caz çalmaya başlamıştı. Birileri dış kapıyla uğraşıyordu. Kırıp içeri girdiklerinde "Niye açmıyorsun telefonları" diye bağırıyordu Müge sararmış bir benizle.

Defter Aşkı

"Yazar olmak gibi bir iddiam yok," dese de o hülya içinde yaşıyordu. Sürekli bir şeyler karalıyor, yazacağı bir hikâyeyle edebiyat dünyasına adım atmak istiyordu. Ama onca çabaya rağmen yazdıklarını hikâyeye dönüştüremiyordu bir türlü.

Edebiyat derslerinde öğrendiklerini tekrarlayıp duruyordu;

"Giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olmalı. Onu biliyorum da nasıl?"

Karın ağrıları içinde kıvranıyordu. İnternette de araştırmalar yapmıştı. Öneriler aşağı yukarı aynıydı:

"Düşünün, yaşantınızı gözünüzün önüne getirin. Sizi etkileyen olayları hatırlayın, zihninizde anıları tekrar canlandırın. Konu olabilecek kişileri

ve olayları düşünün... Sonra hikâyenize başlayın, o hikâye sizi bir yolculuğa çıkaracaktır zaten."

Çoğu zaman odasına kapanıyor, kapıyı kimselere açmıyordu. Yemek zamanları annesinin; "Masa hazır, gel yemek ye," diye dışarıdan seslenmesine çoğu kez, "Vaktim yok, çalışırken bölme beni lütfen," diye cevap verirdi. Onun aldırmaz bir tavır içinde; "Soğursa ısıtmam bak ona göre," diyen tehditleriyle masaya sürükleniyordu. "Acaba bir kahramanı nasıl yaratabilirim" düşüncesiyle sokaklarda sağına soluna bakınıyor, kahveye oturuyor, kendisine az şekerli bir süvari söylüyor, süvarisini içerken oyun oynayanları, çay içenleri dikkatle inceliyordu. Evin içinde çoğu zaman elinde kâğıt kalem düşünceli bir halde volta atıyor, notlar alıyordu.

Bir gün, annesinin odasından kucağında pijamalarıyla çıkarak, kanepeye oturuşunu izlerken, "Ondan bir hikâye çıkarabilir miyim acaba?" diye düşünmemiş değildi. Gözleriyle takip ettiği annesi bir yandan çoraplarını giyiyor, bir yandan da, "ah, of" sesleri çıkararak dikkat çekmeye çalışıyordu. Bu anne dilinde "Her yerim ağrıyor" demek-

ti. Çoraplarını giydikten sonra balkona çıkmıştı. Bir yandan pijamalarını çırparken, bir yandan da gelen geçene bakıyordu. Böylece dış dünyayla iletişim kurmuş oluyordu! Son yıllarda iyice cimri olmuştu. En son kaç yıl önce yeni bir kıyafet, yeni bir ayakkabı almıştı acaba? Birkaç pantolon, birkaç kazaktan ibaret giysileri gardırobun köşesine sıkışmış bir halde duruyordu. Oğlu, hayatının amacı ve sonucuydu. Sonuç iyi olamamıştı ama ne yazık ki. Arada bir evden çıkan oğlunun nereye gittiğini soran komşulara; "Kız arkadaşıyla buluşacak!" derdi. Ortada bir kız arkadaş yoktu aslında. Otuzlu yaşların sonuna gelmiş olmasına rağmen bir baltaya sap olamayan oğlu onun gözünde hâlâ delikanlılık çağlarındaydı. Birlikte oturmalarından çok mutluydu ama bir gün kendisini bırakıp gidecek diye de korkmuyor değildi. İyi bir eğitime, kısa da olsa bir meslek yaşantısına sahip olmasına rağmen gününü ev işleriyle geçiriyordu. "Kızlarım" diye çağırdığı kedileriyle konuşuyordu gün boyu. Düşündü, öylesine renksiz, can sıkıcı bir kadından ne hikâye ne de bir roman kahramanı çıkardı, vazgeçti düşüncesinden.

Odasına geçtikten sonra, yazdıklarını eline alıp okumaya başladı;

"Seninle ilişki kurmak için metotlar peşinde değilim. Olumlu yanıtlar almayı da hiçbir zaman beklemiyorum. Bana karşı sergilemiş olduğun tavırlara aynı tavırlarla karşılık vermem, bir şeyleri çözümlemeyecektir. Bunu sen de biliyorsun, ben de biliyorum. Bana karşı zaman zaman son derece kırıcı oluyorsun ve sabrımı taşırıyorsun. Oysa benim senden beklediğim şey; saygı, saygı, saygı..."

Geçen gün bir arkadaşının söyledikleri üzerinden bir paragraf yazmaya çalışmışsa da fazla bir şey çıkmamıştı ortaya.

"Dünyamızda insanlar ölüyor, paylaşımlar uğruna yapılan savaşlarda. Sakat kalıyorlar, açlıkla, soğukla boğuşuyorlar, sel sularına kapılıyorlar. Köklerinden kopuyorlar, yollara düşüyorlar. Bir bilinmezliğe doğru yürüyorlar. Geçmişi nerede bırakıyorlar, gelecek nerede, bilemiyorlar."

Bir yandan yazdıklarını okurken, bir yandan da odanın içinde volta atıyordu. Birden ayağı yerdeki kilime takıldı. Tam düşecekken, eski camlı komodine abanarak tutunmaya çalıştı. Komodinin yere

devrilmesiyle raflar ve çekmeceler etrafa savruldu. O sırada gördü işte, çekmecenin birinin alt kısmına bantla yapıştırılmış olan zarfı. Zarfın içinden çıkan defterde son derece işlek bir el yazısıyla kaleme alınmış, düz yazı ve şiir karalamaları ona bakıyordu. Babasının ölmeden önce kullandığı odada onun sandalyesine oturarak okumaya başladı;

"Belgin Doruk'a benzerdi. Mahallenin erkekleri arkasından ıslık çalardı. O da bakışlardan mest olmuş bir halde kloş eteğini savura savura yürürdü. Ana cadde üzerindeki manifaturacıda tezgâhtar olarak çalışırdı Neriman. Sabahları işe giderken karşılaşırdık. Bakışlarıyla süzerdi beni. Ama aynı zamanda, mahallenin bıçkın delikanlısı olan berber çırağına da cilve yapmaktan geri kalmazdı. Neriman'a aşk şiirleri yazıp gönderiyordum. Kiminle mi? Kapıcının küçük oğluyla. Bir keresinde annesinin çocuğa bağırışlarını duymuştum;

'Gözü kör olasıca, tel dolabının üzerindeki paraları sen mi aldın? Gidip yine pamuk şekerciye mi verdin yoksa?' diyordu, arkasından da terliğini fırlatırken.

Dörde katladığım beyaz mektup kâğıdını oğlanın eline tutuştururken; bunu götürüp Neriman'a vereceksin ama kimden geldiğini asla söylemeyeceksin. Karşılığında ben de sana pamuk şekeri alman için para vereceğim, demiştim. Mektuplara ismimi yazmıyordum. Berberin çırağından geldiğini düşünürse de düşünsün, diyordum kendi kendime."

Elinde eski bir mahalle aşkını dile getiren karalamalarla şaşkın bir halde duruyordu olduğu yerde. Kesik cümleler, dağınık satırlar... Bunların arasından mı çıkarıyordu yani babası o aşk mektuplarını?

"Sonra bir gün önüme çıkıverdi. 'Mektupları senin yazdığını biliyorum, koca adam utanmıyor musun? Ben senin bildiğin kızlardan değilim. Evli barklı adamsın bir de' dedi. Onca zaman oynamıştı benimle. Aylarca gönderdiğim mektupları okurken biliyor muydu yani beni? Derinden yaralanmıştım. Oysa her şeyi göze almaya, onun için gemileri yakmaya hazırdım. Bakış fırlatırken, göz süzerken, bel kırarak yürürken, umut vermişti

bana. Alıp kaçacaktım onu da. Başka yerlere, başka şehirlere gidecektim. Sinemaya gidecektim, aşk filmleri seyredecektim onunla. Birbirimize sarılıp hayaller kuracaktık. Onu o mahalleden, kendimi de, beni boğan o çemberden kurtaracaktım. Madem gönlü yoktu, niye umut vermişti bana. Bir süre daha mektup yazmaya devam ettim, ama göndermedim yazdıklarımı. İçine girdiğim ruh halini kimseye anlatamazdım. Rüyalarımda dalgalar geliyor üzerime doğru. Beni aralarına alıp götüreceklermiş gibi, üzerime üzerime geliyor dalgalar. Geceleri uyuyamıyorum, korku, endişe veriyor o dalgalar bana. Etrafımda insanlar var, ama ben o kalabalıklar içinde yalnızım. Kendilerine yarattıkları dünya içine, bir mutsuzluk girdabına çekmek istiyorlar beni."

Kayıp bir oğlan çocuğuna ait bir hikâye denemesi de vardı karalamalar arasında. Onu yani oğlunu mu anlatmak istemişti orada? Ta o zamanlardan mı umudunu kesmişti ondan? Neden çok uzaklara, ulaşılamayacak bir yerlere gönderiyordu o satırlar arasında? Neden yavaş

yavaş kaybolup gidiyordu çocuğun görüntüsü sislerin arasında?

Okudukça hayretler içinde kalıyordu. Evde bir yabancı gibi, çok ama çok uzak bir dünya içinde yaşayan o adam mı yazmıştı okuduklarını? Kimdi, tanıyor muydu gerçekten onu?

Takım elbiseleri, çizgili kravatları, mokasen ayakkabılarıyla, birlikteyken bile çok ötelerden bakan o insanın görüntüsüne ulaşmaya çalışıyordu. Çoğu zamanını evin misafir için ayrılmış küçük odasının köşesine koyduğu çalışma masasında geçiren, kitaplarıyla arkadaşlık eden, annesinin itirazlarına rağmen, odasında kendisine ayrı bir dünya yaratan o adamı ne kadar tanıyordu?

Erken yaşta ayrılmıştı aralarından. Bir gün annesi: "Baban da senin gibi bir şeyler karalayıp dururdu," demişti. "Ondan bir şey olmadı, senden de bir şey olmaz" dercesine küçümser bir tavır içinde. Ortalıkta yazılı bir şey olmayınca inanmamıştı annesinin anlattıklarına.

Uzun bir süre önce kanserden hayatını kaybetmişti babası. Aniden ortaya çıkan öksürük, yorgunluk ve halsizliği umursamaz bir tavır içine

girmişse de ısrarlar üzerine bir doktora görünmeye razı olmuştu. Yaptırılan tetkik sonuçlarını aldıktan sonra, doktorla görüşmeye birlikte gitmişlerdi. Doktor; "Sonuçlar olumsuz maalesef. Çok ama çok hastasınız. Kanser hücreleri akciğerlerinizi sarmış" deyince, babası sessizce omuzlarını silkmiş, "ne yapabilirim" dercesine ellerini yukarıya doğru açmıştı. Teşhisin konulmasından sonra da çok değil, altı ay yaşamıştı. Hastalığının son dönemlerinde bir süre hastaneye yatırmışlardı. Arada bir ziyaretine giderdi. Bir gün hastane bahçesinde tekerlekli sandalyesinde gezdirirken, ona dönmüş; "Ölümün yüzünü biliyor musun sen? Ölümün yüzü nur gibi. O kadar güzel ki, apaydınlık ölümün yüzü" demişti. Ölürken de yalnızdı aslında...

Uzun uzun elindeki kâğıtlara baktı. Ondan umudu kesmiş olan babasına, ben varım, bak buradayım işte, diyebilecek miydi? Elindeki karalamalardan bir hikâye yaratabilecek miydi? Belki de... Kim bilir?

Birden korkuya kapıldı. Babasının yazdıklarını okuduktan sonra ya bir şeyleri sorgulama-

ya başlarsa ya gözleri hep üzerinde olan annesi bu durumdan şüphelenirse, ya bir şeyler sezer ise? Annesinin karalamaları bulup yok etme düşüncesi birden korkuttu onu. Önlem almalıydı, fotokopiyle çoğaltıp evin değişik yerlerinde saklayarak, yok olmalarını önleyebilirdi. Hemen giyindi, sırt çantasında o eski anılar, dilinde Neriman türküsü evden çıktı.

Orta mektepte durdum
Çantamı yere vurdum
Orta mektep içinde
Ben Neriman'a vuruldum

Neriman dolan gel
Neriman fırlan gel
Her gün akşam beklerim
Dön dolaş da bana gel

Neriman'a başka bir gözle bakacaktı artık. Neriman evinin penceresinden beline kadar sarkmış bir halde, sokakta top oynayan çocuklara bağırıyordu; "Evinize gidin hadi, başka oynayacak yer

bulamadınız mı? Sabahtan beri kafa bırakmadınız kafa. Üzerinde sabahlığı, saçlarında bigudileri bir yandan söyleniyor, bir yandan da balkona astığı kilimleri komşular görmeden silkelemeye çalışıyordu. Neriman berber çırağıyla evlenmiş, evlendikten sonra da çalışmayı bırakmıştı. Çocukları olmamıştı. En büyük uğraşı mahallenin çocuklarıydı. Ona uzaktan bakarken, "Babam bu kadına mı âşık olmuştu yani, ne bulmuştu gerçekten onda?" demekten kendini alamadı.

Dolmuşa binip, kasabanın merkezinde indikten sonra, belediye binasının arkasındaki fotokopiciye doğru yürüdü. Küçücük dükkânın içine sıkışık bir halde yerleştirilmiş makinelerin arasında gidip gelen top sakallı adam onu görünce;

"Sizin neydi? Verin bakayım. Yazı da güzelmiş, sizin mi bu karalamalar?" diye sordu.

"Fotokopi lazım, defter sayfalarından ikişer nüsha çeker misiniz?"

Adam işini bitirdikten sonra uzattığı kâğıtları eline alıp çantasına yerleştirdi. Eve dönmek yerine Arnavut taşlarla döşenmiş yokuştan yukarıya

doğru, eski yapıların yer aldığı mahallelerin arasına daldı.

Çocuk kütüphanesi olarak düzenlenmiş, eski bir taş yapının önünde durdu. Kütüphanede okuma şenliği vardı. Çocuklar, üzerlerinde masal kahramanı kıyafetleriyle cıvıl cıvıl, neşe içindeydiler. Kimi Karlar Kraliçesi Elsa, kimi Pijamaskeliler olmuştu. Binanın karşısındaki parkta koşuşturan çocuklara nostaljik bir gün yaşatmak isteyen Belediye dondurma ve pamuk şekeri arabası getirtmişti. Sıraya girdi, çocukların bakışları arasında pamuk şekerini alarak parkın duvarının üzerine oturdu. Ellerinde masal kitaplarıyla koşuşturan çocuklara baktı. Okuma yazma öğrenmeye başladığında ona kitaplar getiren babasına teşekkür etmek için neden bir kere bile sarılmamıştı? Okumamak için direnirken, annesinden "bırak istemiyor işte" diye destek görmesi niye hoşnut etmişti onu? Elindeki pamuk şekerine baktığında, burnunun direği sızladı ve belki de ilk defa babasını özlediğini hissetti.

Duvarın üzerinde uzunca bir süre oturduktan sonra, kafasında kurmacalar evin yolunu tuttu. Sokağa girince Neriman'ı aradı gözleri. Neriman masayı hazırlamış, akşamcı kocasının eve gelmesini bekliyordur herhalde diye düşündü. En azından evinde içiyordu adam. Berber dükkânında bu ara işler de pek iyi değildi zaten.

"Kork benden Neriman. Uzak yerlerden, kaybolduğum o sislerin arasından dönüyorum. Babamın hikâyesini tamamlayacağım. Herkes okuyacak ve sen de kurtulamayacaksın o aşktan, o geçmişten" diyerek apartmandan içeri girerken, Neriman da camdan ona bakıyordu.

Annem Pembe Biber İstiyor

Cama vuran yağmur taneleri miydi, yoksa onun yalnızlığı mı? O ses, yağmurun sesi miydi, yoksa onun yalnızlığının mı? Var mıydı o yağmur taneleri? Orada öylece oturmuş, duvarlara bakan o kadın gerçek miydi?

Eve büyük bir sessizlik hakimdi, duvardaki Alman malı eski guguklu saatin sarkaçları hareket etmiyor, tik-tak sesleri gelmiyordu. Ahşap evin içine saklanan guguk kuşu, dışarıya çıkıp ötmüyordu. "Bu evde saati söylesem ne, söylemesem ne," diye düşünüyordu herhalde. Duvarda, saatin altına asılmış, oymalı çerçeve içindeki fotoğrafta üç kişi var. Kadın, erkek ve kadının kucağındaki küçük çocuk. Sanki bir anıda yer alacak olmanın

sıkıntısı içinde objektife bakmışlar. Yüzü eskimiş kırmızı kadife kaplı kanepenin üzerine kanaviçe yastıklar konulmuş. Onun yanında, ahşap kollu, yeşil bir kumaşla döşenmiş iki adet koltuk. Sehpanın üzerinde de kesme cam vazo ile iki adet büyük kesme cam küllük. Yere serilmiş "cecim" adeta yıllara meydan okumuş bir halde duruyor. Köşede, camın önüne konulmuş devetabanı çiçeği, ışığa doğru uzatmış boynunu. Dalları, sarkıp da kırılmasın diye iplerle tutturulmuş. Mutfağa yakın bir yere serilmiş, renkleri solmuş çaput kilim çok eskilerden bir arkadaş. Bir kadın, ahşap masanın sandalyelerinden birinin üzerinde, ellerini önünde kavuşturmuş bir halde oturmuş, çok uzaklara, çok eskilere dalıp gitmiş.

Büyükanne üzerinde pardösü, başında önden bağlanmış siyah eşarbıyla elinden tutmuş, kasabanın daracık sokaklarında yürüyorlar. O kaldırımsız sokaklardan, eski bir su sarnıcının altından geçiyorlar. "Çabuk içeri gel, baban gelecek birazdan, seni sokakta görmesin," diye bağıran annesine aldırış etmeden sek sek oynayan kızı seyretmek istiyor. Bırakmıyor büyükanne ama,

elinden tutmuş çekiştiriyor. Ne zaman kendisini yalnız hissetse, hep bu resim gözlerinin önünde.

O kasabadaki evini, pencerenin önünü, büyükannesini özlüyor. Tek katlı evin bahçeye bakan penceresinin önü çiçek doluydu. Küpeli çiçek baharla birlikte pek bir coşardı. Gelen geçen bakardı. Eline kasnağını alır, camın önüne geçerdi. "Ne işliyorsun," diye soran komşulara; annesi cevap yetiştirirdi hemen: "Çok güzel kanaviçe işler, benim kızımın çift horozlu kırlentleri var." Anne, kızını beğendirme çabasında, kızı ise, beyaz atlı prensin gelip onu kurtarması hayalinin peşindeydi. Yine orada olsa, komşu kızı gelip kapıyı çalsa: "Annem biraz pembe biber istiyor," dese. "Hadi bir çay koy da içelim. Alalım kırlentleri elimize, batırmayalım iğneyi parmaklarımıza, kan akmasın üzerine," dese birileri. Komşu kadınlar bir araya gelse, pastalar, çörekler yapılsa, yenilse sıcak sıcak.

"Sümerbank'tan basma alalım. Nevcihan Hanım'a gidelim, bize entariler kessin. Kayık yakalı, bebe yakalı elbiseler, pilili etekler dikelim," dese birileri. Nevcihan Hanım'ın kocası ince hastalık-

tan ölmüştü. Makası her eline alışta iç çeker olmuştu. Masanın üzerinde iğneler, iplikler, mezuralar, sabunlar. Arkadaşıydı onlar artık. Kiloları da yorar olmuştu Nevcihan Hanım'ı. Dikişlerden artan kumaşları da götürüp Zennure Teyze'ye verelim. Çok sevinir, 'Allah razı olsun' der. Ufacık bir kadın Zennure Teyze, küçük tezgâhını iki katlı eski evin alt katına kurmuş, çaputlardan yolluk dokuyor. Bacağında çiçekli şalvarı, başında yazması, takunyaları çıkarmış yer minderinin yanına koymuş. Tezgâhı hem can yoldaşı olmuş hem de geçim kaynağı.

Telefonun sesiyle irkildi, etrafına bakındı. İnat etmiş, oğlunu dinlememiş kendine bir cep telefonu almamıştı. Kontörle falan uğraşamazdı bir de. Aceleyle kalkarken ayağı masanın kenarına çarptı. Parmaklarının acısıyla oflayarak kanepenin arkasındaki eski büfeye doğru yürüdü, ahizeyi eline aldı:

"Alo buyurun."

Nilgün Hanım:

"Temizliği erteleyelim, yarın misafirlerim gelecek. Ben sana sonra müsait olunca haber veririm," diyordu telefonda.

Bir yevmiye daha gitmişti. Bir yıldır böyleydi zaten. Düzenli çağıran kalmamıştı. Bir yandan insanları saran hastalık, bir yandan geçim derdi. Hep aynıydı, son anda aynı cümlelerle gelme diyorlardı. Temizliğe gittiği evler de sanki birbirine benziyordu. Aynı köşeli kanepeler, aynı sehpalar, aynı uzun televizyon altlıkları. İnsanlarda da aynı kıyafetler, aynı ayakkabılar, aynı cümlelerle konuşmalar. İnsanlar da mı aynı olmuştu ne?

Kocasından kalan emekli maaşı, faturaları ödemeye yetmiyordu. Elektriği yatırması gerekiyordu bu hafta. Oğlunu arasa, karısı bu saatte evdedir. Konuşmalarına kulak verir hemen. Gelinin bakışları itici: "Sakın bize güvenme," demek istiyor ona gizliden. "Aldığımız maaşla kendimizi ancak geçindiriyoruz," cümlesini tekrarlıyor her defasında.

Karnı acıkmıştı, bir şeyler yese iyi olurdu. Kalktı, bez getirdi. Masanın üzerindeki muşamba örtüyü sildikçe anılarını da silmek istiyordu sanki. Ama ne kadar çabalasa da, olmuyor, silinmiyordu hiçbir şey, iz kalıyordu hep. Mutfağa geçerek üç gözlü ocağın üzerine bulgur pilavını koyup ısıtmaya başladı. Duvarda asılı kaşıklıktan tahta

kaşığı alarak karıştırmaya başladı. Mutfak camını araladı. Bir göz oda salondan ibaret evin pencereleri yan apartmanın duvarına bakıyordu. Camı açsa ne yazar, içeriye hava girmiyordu ki. Nefes alamaz olmuştu evin içinde. Duvarlar rutubetten yeşermeye başlamıştı. Derin tabağın içine havuçlu, biberli, kekikli, maydanozlu bulgur pilavını koyduktan sonra, tezgâhın altındaki çekmeceden kaşık çıkardı. Yeni mayaladığı yoğurttan da bir kâseye doldurduktan sonra masaya oturdu. Bulgurdan bir kaşık aldı, boğazından geçmiyordu. Kaşığı tutan, temizlikten yıpranmış ellerine, ağrıyan parmaklarına baktı. Büyükanne ona, "Sen büyüyünce çok zarif bir kadın olacaksın," derdi. Ellerini avuçlarının içine alırdı: "Çok narinler, başkalarının bu narinliği bozmasına izin verme." Onlarla yaşayan Büyükanne evde fazlalık olarak görünmesin diye hiç oturmaz, hep bir uğraş içinde olurdu. Babasıyla annesi bir yerlere gidince, onu yanına oturturdu. Bütün gün konuşamamış olmanın öcünü alırcasına konuşur, anlatırdı. Bazen de sedirin üzerinde bağdaş kurar, başını avucuna dayar otururdu. Uyuklar mıydı, geçmişe mi

dalar giderdi bilinmezdi. Memleketinin dağlarını özlerdi. Bahar gelince her bir yanını hasret sarardı. "Her yer yeşile bürünmüştür, bin beş yüz çiçek açmıştır şimdi o yüksek yaylalarda."

Yıllardır görmediği ablası aklına geldiğinde: "Yaşıyor mudur acaba? Ölseydi haberi gelirdi herhalde" Komşu köye gelin gitmişti ablası. O da kendisi gibi on üçünde evlendirilmişti. Bir keresinde anlatmıştı; onu en son yıllar önce köyden yaylaya giderken görmüştü. "Sırtında atkısı, başında beyaz tülbendiyle öküzlerin çektiği kağnının içindeydi. Hastaymış, oğulları doktora götürmüş, oradan dönüyorlarmış. "Önce sarıldık, kucaklaştık, ellerinden öptüm, bir süre öylece bakıştık, gözlerimizi birbirimizden ayıramadık. Sonra sarıldık tekrar, vedalaştık, gözlerimizden yaşlar aktı. Ardından ikimiz de yolumuza gittik. Kim bilir bir daha ne zaman görebileceğim."

Beyaz atlı prens gelmemişti o kasabaya, atına bindirip götürmemişti. Onun yerine, kendisinden yaşça büyük bir talibi çıkmıştı. "Batıdan gelmiş, geldiği yerde meyvenin, sebzenin tadına doyum olmazmış." O adamla evlenmiş, büyükan-

neye de veda ederek ayrılmıştı o küçük kasabadan. Büyükanne, sevgili torunundan ayrıldıktan sonra, çok yaşamamıştı. Belki de artık gitme vakti geldi diye düşünmüştü.

Şimdi, bu hayatta o da yalnız kalmıştı. Son zamanlarında rüyalarına bir ev giriyordu, sözde onun eviymiş. Ama evin içine giremiyor bir türlü. Balkonu camekanlı, perdeleri kapalı, yola bakan bir ev. Önünden otobüsler, kamyonlar geçiyor. Girebilse bir o evin içine, ah bir girebilse. Kimse onu görmeden o perdelerin ardından, seyredebilse etrafı. Saklambaç oynamak istiyor, kimse onu bulamasın istiyor.

Rüyalarında yine o komşu kızı geliyor, kapıyı çalıyor, "Annem pembe biber istiyor," diyor.

Kaşığı tabağın kenarına bıraktı, sandalyesini geriye doğru itti. Üst kattan gelen tartışma, kavga sesleri arasında yatak odasına gitti. Duvarın dibindeki elbise dolabının üzerini yıllardır mekân tutmuş olan bavulun üzerindeki örtüyü çekti, attı. Sandalyenin üzerine çıkarak indirdi ve yatağın üzerine koydu. Yandaki kilitleri açtıktan sonra ortadaki dili yukarıya doğru kaldırdı. Komodinin

çekmecelerinden çıkardığı iç çamaşırlarını, elbise dolabından aldığı birkaç elbiseyi bavulun içine yerleştirdi. Başına eşarbını taktı ve üzerinde eski bir pardösü, ayağında siyah iskarpinleriyle kapıya doğru yürüdü. Çıkmadan önce dönüp eve şöyle bir baktı. Giriş katındaki dairesinin dış kapısını kilitleyerek anahtarı çantasına koydu. Apartman giriş duvarındaki posta kutularının çoğunun kilitleri bozulmuş, kapakları açık bir halde duruyordu. Kendi posta kutusuna baktı, onunla da vedalaşsa mıydı acaba? Sadece faturaları konuluyordu oraya, onları da elini uzatıp alıyordu, içine bakmıyordu bile. Mektup yazıp gönderecek kimse kalmış mıydı bu devirde? Ne diyebilirdi ki? Dışarıda nemli bir hava vardı, sıcak, susuzluk çiçeklerin boyunlarını bükmüş, otlar sararmıştı. Kediler çöp bidonlarının etrafında tünemiş, atılacak bir torbadan çıkabilecek iki lokma yiyecek için bekliyorlardı. Yandaki binanın alt katındaki marketi işleten genç çocuk, bütün gün oturmaktan iyice kilo almıştı. Kapı önünde cep telefonuyla oynuyordu. Marketin yanındaki berberin dışına konulmuş plastik koltuklarda oturan kırmızı oje-

li kadınlar sarışın olmak için, saçlarındaki boyalarıyla oturuyorlardı. Ellerinde sigara, önlerinde kahve, cep telefonlarıyla mutluluğun peşindeydiler. Dolmuş durağına doğru yürüdü, beklemeye başladı. Bindiği o dolmuş onu ait olmadığı bir dünyadan kurtarabilecek miydi? Dolmuş yol aldıkça, yollar arkasında kaldıkça, dönüp bakmadı bile bıraktığı yerlere. Tren istasyonuna varınca doğruca gişeye gitti:

"Bana, yaylalarında bin bir çiçek açan, o çok uzaklardaki şehre bir bilet verin," dedi.

Tiyatro Oyunu

Acılı günlerde daha çok konuşacaksın
Behçet Aysan

İki kanatlı cam kapıyı sırtımla açtım. Elimdeki şemsiyeyi birkaç kez salladıktan sonra girişteki oval, pirinç şemsiyeliğe yerleştirdim. Okuma salonu olarak düzenlenmiş bölümün ön kısmına küçük masa ve sandalyeler yerleştirilmiş. Basamaklarla çıkılan, daha genişçe olan arka kısım, kitap rafları, goblen kumaşlı, ahşap kollu eski tarz koltuklar ve ahşap sehpalarla bir okuma bölümü olarak düzenlenmiş. Basamakların alt boşluklarına, pencere pervazlarına, çay-kahve servisi yapılan açık büfemsi küçük ahşap bölümün önündeki raflara dizilmiş olan kitaplar sanki sizi gözetliyorlar.

Camın önüne yerleştirilmiş küçük masalardan birine çantamı bıraktım. Mantomu, ahşap sandalyenin üzerine astım. Kumaş eteğim, ipek bluzumla iğretiyim burada. Gülümseyerek büfeye doğru yürüdüm. Zencefilli çay ve ev yapımı elmalı turtadan istedim. Büfenin yan duvarına bir resim yarışmasına ait olduğunu düşündüğüm çocuk resimleri asılmıştı. Kargacık burgacık, başı, kolu uzamış insan figürlerinin yer aldığı çizimlere baktım. Büfenin önündeki rafın altına bağlanmış iplere, köylerde beş şişle örülenlere benzeyen çoraplar mandalla tutturulmuş.

Takım elbisesi, şık gömlek ve kravatıyla üst kısımdaki koltuklardan birinde bacak bacak üstüne atmış oturup kitap okuyan uzun boylu adam dikkatimi çekti. Bir an yanına gidip, "Biliyor musunuz beyefendi, aslında ikimiz de buraya uymuyoruz. Bir operada ya da konserde olabilirdik şu an. Niye öyle bir ortamda karşılaşmadık ki?" diye sormayı düşündüm. "Burası her ne kadar çay, kahve içilen bir yer olsa da biliyorsunuz, malum kütüphanenin bir bölümü. Rahat bir şekilde sohbet edemeyiz. Sizinle merkeze doğru yürüyüp, mesela Cafe Mayer'de oturabiliriz," der miydi?

Biraz önce sokak üzerindeki kafede birlikte yemek yediğimiz Hale de geldi sonunda. Yerel yemeklerin yanında, damak tadımıza biraz daha uyan Hint tabağından söylemiştik. Aslında yemek mi yemiştik, kendimizi mi bilmiyorum. Herkes rahat rahat bir şeyler atıştırır, öğle arasının keyfini çıkarırken biz keyifsiz geçirilen bir sabah nedeniyle, bir şeylerden öç alır gibi tabaklarımızdaki pirinçleri sağa sola itekleyip durmuştuk. Yemeği bitirmeden kalkmış, "Ben kütüphaneye gidiyorum, seni orada beklerim, bir şeyler içer sonra döneriz," demiştim.

Hale, çantasını ve ceketini dar pencere önüne koydu. "Daha geniş bir yer bulamadınız mı, küçücük masaya oturmuşsunuz," dedi.

Sonra devam etti;

"Biliyor musunuz burası bana üniversite yıllarını hatırlatıyor. Ders çalışmak için gittiğim kütüphanelerden farklı olsa da. Kitapların arasında bir şeyler okuyup notlar almaya çalışırken, bazen etrafımdaki insanları incelerdim. Bir seferinde yan tarafımda oflayıp puflayarak tekerlekli sandalyesini ileri geri iten gencin, elindeki kurşun

kalemi parmaklarının arasında oynatırken, bir yandan da burnuna düşen kalın camlı gözlüğünü yukarıya doğru kaldırmasına gülesim gelmişti. Ayaklarımın ucuna sessizce basarak dışarıya çıkmıştım. Açık kalmış tahta bir avlu kapısının rüzgârdan vuran kanat gıcırtısına benzeyen sesler çıkaran sandalye tekerleklerinin gürültüsü de arkamdan geliyordu ben çıkarken. Bir keresinde de burnumu sızlatan rutubet kokusunun yerdeki maket halıdan mı, yoksa uzun yağlı saçlarıyla oynayıp duran karşımdaki kızın hırkasından mı geldiğini bulmaya kafayı takmıştım. Okuduklarımdan hiçbir şey anlamamıştım. Kütüphane kokusunu kimisi kahve, kimisi çikolata, kimisi ise sonbaharda çürümüş çınar yapraklarının kokusuna benzetir. Bana sorarsanız geçmiş kokar, alın teri kokar, emek kokar."

Hale de, ceketini çıkardı, sandalyeye isteksizce astı. Rugan ayakkabıları, inci kolyesi, topuz saçlarıyla ortama uymuyordu. Yakınlarda gidecek başka bir yer olmadığı için zorunluluktan takılıyorduk buraya.

"Geçmişe daldınız yine."

Çay söyledim, bir dilim de pasta. Öğrenci olduğu her halinden belli kızcağız, siparişimi alırken zorlandı. Biraz bahşiş bıraktım, sevindi, dedim

"Biliyorum öğrencilere karşı özel bir sempatiniz var. Farkındaysanız ikimiz de dış görünüşümüzle buraya yabancı kalıyoruz. Ne işleri var diye merak ediyorlardır herhalde. Ben kahve içeceğim bugün."

Kanıksadılar artık. Keşke kitaplar başka dillerde olmasa da alıp okusak. Bu yıl Türkiye'ye tatile gidemedik. Herkes bir şeyler getiriyordu, değiş tokuş yoluyla hallediyorduk kitap okuma işini ne güzel. Biliyor musunuz Ankara yıllarında, akraba gençler kendi aralarında tiyatro oyunu yazar, sahnelerdi. Oyunun konusu daha çok sılaya dair olurdu. İnsanların hayata tutunma çabaları, dostlukları, kavgaları oyuna dönüştürülürdü. Büyük halamızın evinin geniş salonundaki eşyalar kenara çekilerek rahat bir mekân yaratılır, sandalyeler dizilirdi. Ön kısımlara oturtulan büyükler, geçmişe, anılarına yolculuk yaparken çoğu zaman duygulanır ama çok da mutlu olurlardı. Madem bu yıl kitap kıtlığı var, biz bir oyun yazalım, sonra da sahneleyelim. Ne dersiniz? Ortaya çıkarana

kadar kimseye haber vermeyelim ama. Bizim toplantı salonunda olmaz mı mesela?

Hale'nin yudumladığı kahve boğazında kalacaktı neredeyse, zor yutkundu.

"Siz ne güzel hayaller kuruyorsunuz. Bizler hiçbir zaman oyuncu olamayız, o salonu da kullanamayız biliyorsunuz. Ayrıca, yazacağımız metin bir Shakespeare ya da Moliere eseri gibi olmayacağı için bakışları düşünmek bile istemem. Oyun bitince ikram olacaktır mutlaka, teşekkür de edilecektir, ona şüphe yok"

Sağ olun ama ben yine de hayalimden vazgeçmek istemiyorum. Ne yazılabilir peki? Bulundukları yerdeki yaşantılarını kanıksamış insanlara sıla özlemi üzerinden bir şeyler sunmayı iyi düşünmek lazım. Yabancıları davet etmeyelim derim ben. Bak mesela arkamızda kitap okuyan janti beyin yanına gidip sorsam; uzaktan baktığınızda ülkenizi nasıl görürsünüz, hangi insan tiplemeleri sizin için özeldir, neler burnunuzun direğini sızlatır?' Vereceği yanıt bizim için bir anlam ifade etmeyebilir. Ya da desem ki; uzun yıllar ülkesinden ayrı kalan bir arkadaşıma 'Memleketinin neyini

özledin?' diye sorduğumda; 'Hani şehirler arası otobüslerin mola yerlerinde anonslar yapılırdı. Ankara yönünden gelip, İstanbul istikametine doğru gitmekte olan ... Turizm'in sayın yolcuları, mola süreniz sona ermiştir...' İşte o anonsları özledim. Hani tam da anlaşılmaz bir şekilde mikrofondan söylenen o cümlelerin makamını, ritmini, tınlamalarını çok özledim,' demişti. Bütün bunlar janti bey için bir anlam ifade eder mi acaba?

Mekâna hâkim bir şekilde oturmuş, arada bir okuma gözlüklerinin üzerinden etrafı süzen o zat rahatsız olmasın diye alçak sesle konuşuyoruz ancak yine de bakışları üzerimizde gibi.

Konuya dönelim yine; lise yıllarımda oturduğumuz apartmanın ikinci katında Semahat adında genç bir kadın yaşardı. Semahat, bizim apartmana evlendikten sonra geldi. Kocası kaldırım ihaleleri alırmış. Briyantinli saçları, şövalye yüzüklü parmaklarıyla racon kesen tiplere benzerdi. Karşımızda üç katlı yeşil bir apartman vardı, terası çok güzeldi. Kocasının ailesininmiş apartman, uzağa gitmesinler, aileye yakın olsunlar diye bizim apartmandan ev tutulmuş. Esmer güzeli, uzun

boylu, deli dolu bir kızdı Semahat. Kayınvalidesinin kontrolü altındaydı, bir yerlere gidemezdi. Evlendikten dokuz ay sonra dünyaya getirdiği kız çocuğuyla evinde geçirirdi çoğu zamanını, apartmandaki günlere giderdi en fazla. Bir süre sonra kocasının eve geç gelmeye başladığı, Semahat'ın bundan şikâyetçi olduğu, anlatılır oldu. Hır gür başlamıştı evlerinde. Bir gün Semahat kocasını geç vakitlere kadar camda beklemiş. Apartmandan içeri girdiğini görünce, üzerine salça döküp kendini yere bırakmış. Karısını koridorda o halde görünce deliye dönmüş adam. Üzerindekinin salça olduğunu anlayınca bir güzel dövmüş. Sonra gitti apartmandan Semahat. Kaynanası gönderdi dendi. Uzak bir semtte, annesine yakın bir yere taşındığı söylendi. 'Boşandılar, ev tuttuk, nafakasını da verdik, daha ne istiyor,' demiş kayınvalidesi. Sonra aile kolları sıvadı. Adama on yedi yaşında bir kız bulundu. Haberi alan komşular telaş içinde hazırlıklara başladılar. Kıyafetler hazırlandı, berbere gidildi ve düğünde kendilerine ayrılan masalarda yerlerini aldılar. Semahat gönderildiği o uzak semtten bir iki kez geldi, uzaktan attığı taş-

larla evin camlarını indirdi. Allah'ın işine bak ki, damat ve ailesi oğlan çocuk beklerken, yeni gelin de kız bebek getirdi dünyaya. Buradan yola çıkarak bir senaryo yazılabilir mi, ne dersiniz?

Ona nasılsın diye soracak, üzüntüsünde sırtını sıvazlayacak, sevincini paylaşacak, kahkahasına eşlik edecek birisi olmadan dört duvar arasında geçen bir kadının hayatı kimin ilgisini çeker? Kayınvalideler oğullarını hep korur. Babaannem, annem için müsvedde kılıklı derdi. Oğlunun hiç hak etmediği bir evlilik yaptığını söylerdi ikide bir, öğrenci aşkı derdi. Neyse ki babaannem yalnız ölmedi. Kıskanacağı gelini, korumaya muhtaç olduğunu düşündüğü bir oğlu, takılarını bırakacak bir torunu vardı. Ölümüne yakın takılarını bana bıraktı babaannem. Onları taşıyabileceğim yaşa gelene kadar inatla yaşadı. Müsvedde kılıklı gelinine bırakmadı."

İşe dönme vakti geliyor. Biliyor musunuz Zürih'te her sabah işe tramvayla giderdim. Evin olduğu sokaktan 13 numaralı tramvaya biner, Parade Platz'da değiştirirdim. Dokuz numaralı tramvay durakta beklerdi. Bindiğimizde 'On üç

numaranın sevgili yolcuları, sizleri bekledik, artık yolumuza devam edebiliriz' diye anons ederdi makinist. Parade Platz'dan binenler arasında Güney Amerikalı bir çift de olurdu bazı günler. Kısa boylu, tıknaz, esmer erkek bambudan yapılmış, pan deniliyor sanırım, flütünü çalarken, sevgilisi mi karısı mı olduğunu bilemediğim, siyah uzun saçlı karnı burnunda genç kadın elindeki marakası sallayarak şarkı söylerdi. Keşke bu kadının yerinde olsam diye düşünürdüm. Haydi kalkalım artık, yokuş yukarıya yürüyelim. Bazen nasıl bir rüya görüyorum biliyor musunuz? Daracık bir yokuşu tırmanıyorum, bittiği yerde dört yol ağzıyla karşılaşıyorum. Hangi yöne doğru gideceğimi bilemiyorum. Birine giriyorum. Sokaklarda okulumu arıyorum. Bazen okulu buluyor, sınıfımı bulamıyorum ya da sınıfımı buluyor, oturacağım sırayı bulamıyorum. Sırayı buluyorum, bu kez de yerime oturamıyorum.

Toparlanmaya başladık. O sırada Janti Bey yanımda belirdi. Elinde tuttuğu iki bileti göstererek, "Hanımefendi merhaba, bu akşam benimle operaya gelmek ister misiniz?" diye sordu.

Poprad Treni

Başkentin bir taşra istasyonunu andıran ana garının kapısından içeriye girdi. Gişelerin önü kalabalıktı. Biletleri internet üzerinden aldığı için sıraya girmesine gerek kalmamıştı. Trenin kalkacağı peron, alt kattaki dehliz gibi koridorun sonundaydı. Asansör ya da yürüyen merdiven olmadığı için, bavulunu yer yer kırılmış, o dar beton merdivenlerden indirmek zorunda kalacağını düşününce canı sıkıldı. Trenin kalkmasına vakit vardı. Holde oturacak bir yer olmadığı için, üst kat merdivenlerine doğru yürüdü. Eşyalarını bekleme salonu olarak düzenlenmiş geniş bölümdeki koltuklardan birinin üzerine koydu. Eski taş yapının içi soğan kokuyordu. Karşı taraftaki büfeden bir kahve alarak yerine döndü.

Poprad trenine binecekler, orada aktarma yaparak kırmızı bir trenle kuzeye, Tatralara doğru seyahat edeceklerdi. Kahvesini yudumlarken önündeki notlara göz attı; isminin ilk yazılı kaydı 999 yılına ait olan Tatralar'ın yapısı, manzarası, Alplere benziyordu. Karpatlardaki en yüksek sıradağ olan dağlar, beş iklim bitki örtüsü kuşağına, binden fazla vasküler bitki türüne sahipti. Trenčín Kalesi'ndeki Aşk Çeşmesi'ni ve Orta Avrupa'daki en eski 170 Ortaçağ kalesinden biri olan, tarihte Moğol işgaline karşı inşa edilmiş olan Spiss'i görmek istiyorlardı.

Trenin kalkmasına az bir zaman kalmıştı. Arkadaşının; "Aşağıda bekliyorum," mesajından sonra toparlandı ve büyük tabelanın altında buluştular. Ağır bavullarıyla güçlükle merdivenlerden indikten sonra, peronda bekleyen trene ulaştılar. Dar koridoru, yıpranmış döşemeli koltukları, açılır kapanır tahta masalarıyla, çocukluğundaki trenleri anımsadı birden. Arkadaşına; "Cam kenarına geç istersen, dönüşte de ben otururum," diyerek, bavulunu üst kısımdaki dar bölüme yerleştirdi.

Kuzeye doğru yol alan tren Poprad'a yaklaştıkça binen yolcuların farklı oldukları göze çarpıyordu. Son durakta binen, karşı paralellerindeki koltuklara oturan aileyi izlemeye başladı.

Öksürürken ciğerleri sallanan adam, kucağına aldığı küçük kızına sevgi sözcükleri olduğunu düşündüğü kelimelerle bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. O da naylon çizmeleri, pörsümüş kazağının altında renkleri solmuş, çiçekli eteği, kirli beyaz külot çorabıyla ona yaslanmış, söylediklerini dinliyordu. Hasta mıydı acaba? Uzun siyah saçlarını lastikle bağlayarak at kuyruğu yapmış olan anne, kızının eskimiş oyuncağını elinde sallayarak dışarıyı seyrediyordu. Adamın ayaklarında eski bir spor ayakkabısı, üzerinde ucuz bir kot, ince bir mont vardı. Nereye gidiyorlardı acaba? Roman oldukları her hallerinden belli aile fertlerine isimler vermek istedi; kadının adı, Esmeralda[1] ya da Nadia[2] olabilirdi? Kıza Donka[3] diyebilirdi. Erkeğe gelince çok düşündü, ona Kahlo[4] mu dese, yoksa pek uymasa da; Harman mı?[5]

1 Esmeralda: Zümrüt.
2 Nadia: Umut.
3 Donka: Paha biçilmez kız.
4 Kahlo: Siyah.
5 Harman: Cesaret, dayanıklı adam.

Yol arkadaşının da onlara baktığını fark etti birden. Elmas yüzüğü, pırlanta küpeleri, boynunda parlak taşlı kolyesiyle yanında oturan Eda'ya döndü. Bir yerlere giderken hele de tren yolculuklarında niye takıp takıştırırsın ki anlamıyorum, demek istiyordu aslında, sadece;

"Çıkarsan şu takıları," diyebildi.

Neden o cümleyi kurmuştu? O yoksul ailenin yanında, pahalı kıyafetleri, göze batan takılarıyla oturan bir arkadaşı olmasından dolayı utanıyor muydu? Yoksa toplumdaki diğer insanlar gibi onları birer potansiyel suçlu olarak mı görüyordu, o gözle mi bakıyordu onlara? Okuduklarına göre, yaşadıkları ülkede nüfusun beşte birini oluşturan, etnik kaynaklı şiddet ve suç mağdurları olan, toplumdan dışlanan bu insanlara karşı kendisi de mi ön yargılıydı acaba? O nedenle mi, "Şu takıları çıkarsan," demişti.

"Kolyenin ucundaki taş gerçek değil, imitasyon," diye bir savunma içine girmiş olan arkadaşını duymazlıktan geldi.

Tarihte, Türklerle savaşan kraliyet orduları için yararlı metal işçileri olduklarını kanıtlayan

bir toplumdan geldikleri söylenen bu insanlara "Ben Türk'üm" dese, onlar için bir şey ifade eder miydi acaba? Duymuşlar mıdır acaba ülkemi ve de dolayısıyla da beni, diye düşündü.

Ortalama ömürleri ülke vatandaşlarına oranla on beş yıl daha az olduğu söylenen bir gruba ait bu anne-baba, çocuklarının üzerine niye bu kadar düşüyorlardı? Gazetelerdeki haberlere göre, binlerce kadın gibi bu kadın da, kısırlaştırmayı kabul etmesi için baskıya mı maruz kalmıştı? Sonra da özür dilenen kadınlardan biri miydi acaba? O çocuk da okulda diğerleri gibi tecrit ediliyor muydu?

Ülkede yaşayan belki de her çocuğun 80 metre derinliğindeki kaleyi ve Omar ile Fatima'nın hikâyesini bildiği söyleniyordu. Görmek için onca yol alacağımız o çeşmenin hikâyesini bu çocuk da duymuş mudur? Sorsam mı acaba, "Omar ile Ayşe'nin hikâyesini biliyor musun" diye? Ona, tarihi Roma İmparatorluğu dönemine kadar uzanan, sarp bir kayanın üzerine inşa edilen, Türk saldırılarında önemli rol oynamış Trenčín Kalesi'nin burcunun yakınındaki, çeşmeyi sorsam mı? Türk prensi Omar ile sevgilisi güzel Fatıma arasındaki

romantik aşk hikâyesinin bir parçası olan o efsanevi aşk kuyusunun hikayesini bilmiyorsa, anlatsam mı ona acaba?

Kuyu, efsaneye göre; sevgilisi Fatima'yı kurtarmak isteyen Omar adında bir Türk prensi tarafından kazılmış. Trenčin Kalesi'nin sahibi, Lord Stephan Zápolva, karısına Türklere karşı muzaffer bir savaştan dönerken Fatima adında bir esir getirir. Türk prensi Omar, sevdiği kadın Fatima'nın nerede olduğunu öğrenince deliye döner. Onu kurtarmak için kaleye gelir. Teklif ettiği ne para ne de hediyeler faydasızdır, Zapolva hiçbirini kabul etmez. Omar çaresizlik içinde, "Neye ihtiyacın var, neyin yok?" diye sorar. Lord önce; "Her şeye sahibim," dese de, arkasından, "Suyum yok" der. Omar son bir ümitle, "Peki sana bu kayadan su çıkarırsam Fatima'yı bana verir misin?" diye sorar. Zapolva "Evet" anlamında başını sallar. Elleriyle kayayı kazmaya başlayan Omar üç yıl süren uğraştan sonra, sonunda suya ulaşır. Altın bir kâseye koyarak, kalenin efendisine sunar: "İşte al sana su, ama kalbin bu kayadan da sertti." der. Azad edilen Fatıma'yı alarak at sırtında ka-

leden uzaklaşırken, Fatima'nın duvağı bir yaban gülüne takılır ve düşer. İşte orada bir han yapılır, Trenčín'in en eski hanı olan o han hâlâ yerinde durmaktadır. Önceleri "Peçe" denilen hana daha sonraları Fatima adı verilir. Suyun çıktığı yerdeki "Aşk Çeşmesi" kalenin alt avlusunda, silah burcunun yanındadır.

Efsanelerin aksine bazı kaynaklarda kuyunun aslında 16. yüzyılda bir garnizon tarafından kazıldığı, kazma işinin 40 yıl sürdüğü, 80 metre derinlikte olduğu, kazıya rağmen herhangi bir su kaynağı bulunamadığı, o nedenle kuyunun yağmur suyunun kanalize edildiği bir sarnıç olarak kullanıldığı yazılmış olsa da, efsaneyi bu şekilde anlatmaya ve dinlemeye gönlü razı olmamıştı.

Biraz önce takı meselesi nedeniyle biraz gerilmiş olan ortamı yumuşatmak için arkadaşına döndü; "Adama Harman ismini verdim," demek isterken, dil sürçmesiyle Harman yerine Hasan deyiverdi.

Cebeci'de, bahçe içindeki üç katlı evin en üst katında Adliye'den emekli zabit kâtibi Ahmet Bey ve karısı Saniye Hanım oturuyor. Onların alt ka-

tında kızları Remziye, gönülsüz de olsa damat olarak kabul ettikleri kocası Cemal ile yaşıyor. En alt katta ise elinden sigarası düşmeyen, nerede çalıştığı bilinmeyen, çoğu zamanını evinde geçiren, Saniye Hanımların kiracısı Zerrin oturuyor. Güneş görmeyen evde sıkılan ama bahçeye de çıkmaya çekinen Zerrin, tavana yakın, demirli mutfak penceresinin önüne koyduğu sandalyeye tırmanarak gizli gizli bahçedeki çardağı gözetliyor. Evin girişi bahçenin arka tarafından ama bahçeyi kullanmasına izin verilmiyor. Kiraz, şeftali, kayısı ağaçları dikilmiş o kısma çocukların girmesi de yasak.

Bahçenin ön kısmında, sağ köşede inşa edilmiş, gecekondumsu, tek gözlü bir ev var. Küçük bir kasabadan şehre gelmiş olmanın mutluluğu içinde, küçük çocuğunu bırakıp bir yerlere çıkmayan, Saniye Hanım'ın uzaktan akrabası Neriman abla oturuyor orada.

Ertesi gün okulda el işi dersi var. Ödevlerini yapamıyor, evde kimse de ona yardım etmiyor. Annesinin, o tür işlerle arası yok, anca bol bol temizlik, başka hiçbir şeye vakti yok. Neriman'ın üzerine atılmış ödevler, o da akrabalık ilişkileri olduğu

için sesini çıkarmıyor, gönülsüzce yapıyor. Geçen haftalarda beyaz pazen bir kumaşın içini pamukla doldurmuş, oyuncak bir fil yapmışlardı. Şimdi de file heybe dikilecek, üzeri de işlenecekti. Neriman ablaya kahverengi kumaşı getirmiş vermişti. Heybenin bitmesini beklerken, ayağında naylon terlikleri üzerinde basma elbisesi -iki elbisesi var, haftada bir yıkanan elbise diğeriyle değiştiriliyor- yere tebeşirle çizdiği karelerin üzerinde gezdirdiği taşla seksek oynuyor.

Ön bahçedeki çardakta genç kızlar oturmuş, kıkır kıkır gülüyorlar. Saniye teyzenin küçük kızı Tümay yine etrafına yaşıtı akraba kızlarını toplamış, yan apartmanın alt katında oturan adını C koyduğu delikanlıyı anlatıyor. Delikanlı da arada bir balkona çıkıyor, çizgili pijaması, kaslı kollarını gösteren beyaz atletiyle onlara bakıyor. Evde ağırlık çalıştığı belli. Kızlar gülüştükçe o da içeri girip çıkıyor, keyfini çıkarıyor sanki.

Tümay, C'nin artık görünmemesi üzerine kızlara bu kez son seyrettiği Türk filmini anlatmaya başlıyor. Tümay'ın yanında oturan, onun da amca kızları olan o iki kız kardeşi çok seviyor, çünkü evlerine

gidip fotoroman okumasına izin veriyorlar. Kızlar amcalarından korktukları için, "Babana söylemeden gelip bizdeki dergileri okuyabilirsin," diyorlar. Fotoroman haftada bir geliyor. Hiç de yakın olmayan amca evine bir nefes gidiyor. Babasının verdiği Gazap Üzümleri'ni okuyor evde ama aklı hep fotoromanda. Haftaya ne olacak acaba? Esmer, kıvırcık saçlı kızla yakışıklı sevgilisi oğlan ayrılacak mı, yoksa barışacaklar mı? Geçen haftaki bölüm çok dokunaklıydı, gözlerinden yaş gelmişti okurken.

Kızlar Tümay'ı, o hepsini hayranlıkla dinliyor. Aralarına onu da alsınlar diye Saniye Hanım'a görünmeden bahçeden gizlice kiraz, kayısı toplayıp getiriyor onlara.

Başında beyaz tülbendi, elinde tespihi, ayaklarında mes, geldiği coğrafyanın kıyafetlerini de Ankara'ya taşımış olan Saniye Hanım, sabah akşam namazını eksik etmiyor. Kızların ödü kopuyor ondan. Arada bir yukarıdan, mutfak camından çardağa doğru bakıyor, küçük kızı Tümay'ı kontrol ediyor. Evin, salon kısmının, büyük koltuklar, büfelerle doldurulmuş salamanje bölümü hiç kullanılmıyor. Kocası, girişteki pileli örtülü sedirin

üzerinde bağdaş kurmuş, kafasında takkesiyle sırtını yastıklara dayamış, sesli sesli Kur'an okuyor. Bahçeden kızların kahkahası geldikçe sesini yükseltiyor, uzadıkça uzuyor okumaları.

Annesi, oturdukları karşı apartmandaki evlerinin balkonuna çıkmış ona bağırıyor o arada; "Saniye teyzeden küçük bakır leğeni iste. Babanın gömleklerini suya basacağım. Sonra da gelip yıkarsın, hadi oyalanma çabuk ol."

Leğeni alıp eve gitmek üzere merdivenleri tırmanırken Tümay arkasından bağırıyor;

"Şunun adını bir türlü öğrenemedin."

Yola çıktığında onu görüyor birden: C'yi. At arabasıyla getirdiği içme suyunu dağıtan şişman amcaya aldırmadan, önünden geçtiğini fark ettiği C'nin arkasından bağırıyor;

"Abi senin adın ne?"

"Ne yapacaksın?"

"Bahçede oturup hep sizin balkona bakan ablalar var ya, onlar soruyor."

Tüh bu cümleyi kurmasa mıydım acaba diye düşünürken, yoluna devam eden delikanlı birden arkasına dönüyor;

"Hasan."

Çocukluğunun anılarında hep o bahçe, o meyve ağaçları, o çardak ve tabii Hasan var. Geceleri rüyalarında gizlice o ağaçlara tırmanıyor. Saniye teyzeye görünmeden telaş içinde dallardan meyve koparıyor. Bazen de ağaçtan düşüyor, ağlamaya başlıyor, uyanıyor.

Tümay sonraları tutucu bir ailenin oğluyla evlenmiş, yaşamında Polyannacılık oynamaya başlamıştı. Mutlu musun diye soranlara; "Mutluluk nedir ki, aşk nedir ki!" diyordu. Bir süre sonra o mahalleden taşındığını duyduğu Hasan'a ne olmuştu sahi?

Tren Poprad'a gelmişti. Kırmızı trene binmek için acele etmeliydiler. İnmek için hazırlanmakta olan Roman aileye gözleriyle veda edip kapıya doğru yürüdü, arkasında da arkadaşı.

Geziyi planladıkları gibi tamamlamışlardı, değmişti de doğrusu. Tatralar büyülemişti onları, Spiss Kalesi'ne tırmanırken zorlanmışlarsa da, kalenin yamaçlarından eşsiz vadiyi seyretmek, her şeye değmişti. Omar ve Fatima'ya da veda et-

tikten sonra, yorgun argın ama mutlu bir şekilde Poprad'dan dönüş trenine binmişlerdi. Bir ara uykuya dalmıştı ki, yapılan bir anonsla kendine geldi. Anladığı kadarıyla, trenin yoluna devam edemeyeceği söyleniyordu. "Tren Bratislava'ya kadar gidemeyecek," denildiğini tahmin etmeye çalışsalar da olan biteni tam anlayamamışlardı. Karşılarında oturan, elindeki kitabını okurken, arkadaşıyla konuştukları dili anlamaya çalışan kadın, açıklama yapıyor onlara, o da bir yabancı;

"Bomba ihbarı yapılmış, yolcuların bu durakta inmeleri ve kendi olanaklarıyla yollarına devam etmeleri, söyleniyor."

Tren şehre gelmeden önce küçük bir kasabanın karanlık durağında durdu birden. Arkadaşının telaşını gören, hangi ülke vatandaşı olduğunu anlayamadığı kadın güzel İngilizcesiyle devam ediyor;

"İsterseniz araç bulabilmeniz için size yardımcı olabilirim."

Bavulunu indirirken yanıtladı kadını:

"Telefonumuzdaki program üzerinden taksi çağırabiliriz sanırım, teşekkür ederim."

Arkadaşı trenden iner inmez, seyahatin başından beri, ta uzaklardan sürekli arayarak, yol boyu kızını kontrol altında tutmuş olan annesine rapor vermeye başlamıştı. "Tren yolunda bir sorun varmış, ana istasyona gelmeden indiriliyoruz. Araç bulmaya çalışacağız."

Taksi çağırma programının çalışmadığını fark edince sinirleri bozuldu. Arkadaşına dönüp; "Yürüsen ve rapor verme işini sonraya mı bıraksan acaba?" dedikten sonra, arkasından gelip gelmediğine bakmadan kalabalığa karıştı.

Treni büyük bir hızla boşaltan yolcular, hiçbir itirazda bulunmadan, seslerini yükseltmeden, kaderlerine razı olmuş bir halde, karanlıkta yürümeye çalışıyorlardı.

Çiçekler ve Hayaller

Emekli banka memuru Hadi Bey karısını erken bir yaşta kanserden kaybetmişti. Cenaze için gelen küçük kızının yatılı okuluna, Tıp Fakültesi'ne giden diğer iki kızının da yakın şehirdeki yurtlarına dönmesinden sonra, adeta sudan çıkmış balığa dönmüştü. Sessiz ve yalnız bir halde geçirdiği o günlerde, evin küçük salonundaki Dracena Marginata çiçeğiyle göz göze gelmekten kaçınmıştı. Karısının, küçük bir saksı içinde getirdiği çiçek zamanla, tavana kadar ulaşan yapraklarıyla adeta şemsiye halini almıştı. Karısına birkaç kez, "Budayalım şunu, yakında şu küçük salonda bize oturacak yer kalmayacak," dese de kabul ettirememişti. Hastalığının ilerlemesi üzerine hastaneye yatmak

için evden ayrılırken de çiçeğiyle vedalaşmayı unutmamıştı. "Seni yanıma alamıyorum, gideceğim yerde yaşayamazsın. Belki de gittiğim yol, dönüşü olan bir yol değildir. Sen yine de umudunu kesme ama, bekle beni," demiş, yapraklarını okşayarak ayrılmıştı ondan. Uzun bir süre hastanede kalan karısının eve dönüşünü Marginata ile beklemişlerdi. Gelememişti ama, dönememişti gittiği yerden. Son hastane ziyareti dönüşünde, Marginata'nın karşısına geçmiş uzun uzun bakmıştı, o da sanki o bakışlardan ölüm haberini almıştı. Cenazenin kaldırılmasından birkaç gün sonra çiçeğin dallarını garip bir şekilde böcek sarmıştı. Adeta ölümü davet eder gibi çağırmıştı o böcekleri, bırakmıştı kendisini onlara. Marginata, "Kusura bakma ben de gidiyorum, kalamayacağım bu yaşamda," dercesine veda etmişti Hadi Bey'e. Onu bahçeye gömmüş, o günden sonra salonun o boş köşesine baktıkça kendisini dalları yok olmuş bir ağaca benzetmişti. Sonrasında da terasta her gün ziyarete gelen güvercinle baş başa kalmışlardı.

Apartmanın giriş katında oturan, "Hayat zooorrr ama kısa," derken kahkahalar atan aile baba-

sı Mümin Bey, karısının ölümünden sonra Hadi Bey'e "Bundan sonra evinde aynaları ve mutfağı temiz tutacaksın," demişti. Mutfağı tamam da aynaları niye temiz tutması gerektiğini anlamamıştı. Yine de yapmıştı dediğini. Sonraki günlerde, yalnız yaşamaya alışkın, sürekli masasının başında oturarak, yazıp çizen Demir Bey ile arkadaşlık etmeye başlamışlardı. Bazı akşamlar terasta kurdukları rakı sofrasının başında efkâr dağıtırken Demir Bey yazdıklarından satırlar, Hadi Bey de saz çalıp şiir okuyordu. O akşamları kaçırmak istemeyen Mümin Bey, onlara katılmak için kapılarını çalmaya başlamıştı. Ancak bir süre sonra, Mümin Bey'in apartman havadisleri, mahalle dedikoduları, "Genetik bunlar, genetik" diyerek insanları çözmeye kalkan bilgiç konuşmaları canlarını sıkmaya başladı. Bunun üzerine Mümin Bey'e yakalanmamak için dışarıda bıraktıkları ayakkabılarını evin içine almaya, yavaş sesle sohbet etmeye başladılar.

Bir akşam yine Hadi Bey'in kanaviçe işler gibi tabağa dizdiği patates, patlıcan, biber kızartmaları, Demir Bey'in getirdiği peynir, turşu ve mev-

sim yeşillikleriyle masayı donatmışlardı ki, kapı çalındı. Önce ayakkabıları kontrol ettiler, içeri almışlardı, dışarıya gürültü gidebilecek şekilde de davranmamışlardı. Birbirlerine bakıp omuz silktiler, Hadi Bey, kapının gözetleme deliğinden baktı. Kapının önünde, elinde çantasıyla genç birisi duruyordu. Uzun boylu, kıvırcık saçlı, atletik yapılı delikanlı, kapıyı açan Hadi Bey'e:

"Kusura bakmayın rahatsız ediyorum. Orta katta oturan Seda Hanım'ın yeğeniyim. Geleceğimi haber vermiştim ama unutmuş sanırım, kendisi evde yok, kapıda kaldım. O eve gelene kadar sizde bekleyebilir miyim acaba? Sizleri gıyaben tanıyorum aslında," dedi.

"Bir yere gitmiştir, döner herhalde. Sağı solu belli olmaz onun. Sıkıldı mı atar kendisini dışarılara. Gerçi belli de olmaz, geziye falan katılmışsa birkaç gün olmayabilir," diyen Hadi Bey, delikanlıyı içeriye buyur etti.

Delikanlı; "Bir arkadaşı var aslında tanıdığım, onu aradım: 'Haberim yok nereye gittiğinden' diyerek telefonu kapadı, biraz canı sıkkındı galiba," diye bir açıklamada da bulundu.

“Onun kadınlar grubu öyledir, birbirlerine kızarlar, günlerce görüşmezler, sonra bir araya gelir, bir şey olmamış gibi davranırlar. Hani derler ya ne birlikte ne de ayrı diye, işte öyle bir şey onların ilişkileri” diye lafa karıştı Demir Bey de.

“Gel otur delikanlı, akşam soframıza eşlik et.” dedi Hadi Bey.

“Sağ olun, yoldan geldim ne de olsa, ellerimi yıkayabilir miyim?”

Hadi Bey, ona aynası temiz banyoyu gösterdikten sonra, masaya bir tabak daha koydu.

Bol cepli, hâkî rengi pantolonu, onun üzerinde geniş omuzlarını gösteren aynı renk tişörtüyle, yüzünü yıkamış, saçlarını ıslatmış bir halde banyodan çıkan delikanlı, küçük salonun duvarlarına baktıktan sonra terasa geçti.

Demir Bey laf attı hemen; “Gel bakalım delikanlı, adın ne senin? Bizleri gıyaben tanıyormuşsun, biz de seni tanıyalım. Öğrenci misin, Ada’ya niye geldin?”

“Kusura bakmayın, kapıda kaldığım için moralim bozulmuştu biraz. Adım Bora, İzmir’de,

üniversitede mühendislik okuyorum. Yarın Güvercin Ada'da konser var. Bir arkadaşım orada gitar çalacak, onu dinlemek için geldim."

"Hadi bakalım Bora, gel otur masaya, rakı içer misin? Masadakiler seni doyurmazsa, menemen yapabilirim hemen," diye soran Hadi Bey'e;

"Rakıya hayır demem, sağ olun, çok aç değilim, menemene gerek yok," diyerek gösterilen sandalyeye oturdu.

"Teyzene takma kafanı, bizi de çok ekmiştir," dedi Demir Bey.

Tabağına aldıklarını yemeye başlayan Bora;

"Teras katınız çok güzel. İçeride duvarda asılı resimdeki çatı katı görüntüsüyle bir ilgisi yok tabii. Geçerken gözüm takıldı, tanıyorum o resmi. Carl Spitzweg'in "Fakir Ressam" tablosu sanırım. Bir yerde okudum, o resim için; küçük bir pencerenin aydınlattığı tavan arasındaki fakir odasında, başının üzerine astığı şemsiyeyle tavan deliklerini kapatmaya çalışan şairin, ağzında kalemi, parmaklarıyla yazdığı şiirin kafiyelerini saydığı yazıyordu."

Hadi Bey lafa girdi; "Kızım getirmişti o resmi. Duvara anlam kazandırdı sanki. Gelip geçerken

arada bir selam veririm o adama. Resimlerden anlıyor gibisin."

"Aslında resim bilgim çok derin değildir. Eczacılık Fakültesi'nde okuyan bir arkadaşımın evinde görmüştüm, o anlatmıştı; Alman Spitzweg aynı zamanda şairmiş. Eczacılık Fakültesi'nde okurken boş zamanlarında resim yaparmış. Arkadaşım da onun gibi ressam olmayı hayal ediyordu. Aslında hepimiz bir şeyleri hayal ediyoruz da, gerçekleşecekler mi bilemiyoruz?" derken içini çeken Bora'ya baktılar."

"Hayrola sen ne hayal ediyorsun mesela?" diye sordu Demir Bey.

"Ben mi, uzaklara, başka ülkelere gitmek, oralarda yaşamak istiyorum, ama kız arkadaşımı bir türlü razı edemiyorum."

Masadaki erkekler artık rakımızı bekletmeyelim dercesine, "Şerefe" diyerek kadehlerini tokuşturdular. Sonra sessiz bir şekilde yudumlarken, uzaklara daldılar.

Terastan bakılınca, kasaba ışıl ışıl görünüyordu. Limana büyük bir gemi yanaşmıştı, yarın esnafın yüzü gülecekti. Gökkuşağı rengine boyanmış, Roman halkının oturduğu tepelerdeki

gecekondular ışık oyunları içinde adeta saklanmışlardı. İnsan emeğiyle yapılan bir geçitle sonradan karaya bağlanan ve Osmanlı döneminde korsanlara karşı bir karakol vazifesi de gördüğü için, Korsan Kalesi olarak da isimlendirilen Güvercin Ada görkemli bir şekilde ışıklandırılmıştı.

O üç adam o an, Ada'nın görüntüsüne dalıp gitmiş gibi görünseler de, dalıp gittikleri şey aslında kendi hayalleriydi.

Rakının verdiği rahatlık masaya hâkim olmaya başlamıştı. Bir süre içinde tuttuğu sigarasının dumanını uzaklara doğru savurduktan sonra sessizliği ilk bozan Demir Bey oldu;

"Şimdi bir rüzgâr çıksa, götürse beni geldiğim yerlere, o toprak dama, o açlığa, o yoksulluğa. Bu kasaba, bu sahil, sahi neredeyim, ne arıyorum ben buralarda? Anılarımda kalan o tablodaki insanlar nerede? Bırak geleyim sana çocukluğum, umutlarım, savaşım. Yeniden düşeyim yollara desem, arşınlayamam ki onca yolu. Çok yorgunum çok. Ya sen, 'Deniz ana,' sen ne söyleyebilirsin bana? 'Gideceğin yerlerde deniz yok, götüremem seni oralara. Ama yine de gel, dalgalara vur kulaçlarını. Çıkar o

yaşanmışlıklarının, kızgınlıklarının acısını. Korsan Kalesi'ne vardığında tırman yukarılara doğru, dön bak sonra o geride bıraktıklarına' mı diyeceksin?"

O iç döküşün ardından kadehleri Demir Bey'e kaldırdılar. Yudumlanan içkinin ardından gelen uzun bir sessizlikten sonra bu kez sözü alan Hadi Bey oldu;

"Kendilerine yeni bir yaşam kurmuş olan kızlarımın ziyaretlerini beklemekle bir ömür geçiremeyeceğimin farkına vardım. Benim de hayallerim var, henüz bulamadığım mutluluğu düşlüyorum mesela. Yaşanılan hüsranları bir yana bırakmalıyım, çevremdeki insanların yaşantımı yönlendirmesine izin vermemeliyim. Artık bir şeyler için adım atmanın zamanı geldi de geçti bile."

Bu kez kadehler Hadi Bey için kalktı. Yine bir sessizlik oldu. Bir süre sonra Bora'ya bakmaya başladılar.

"Anlat bakalım delikanlı. Kaldır bakalım kadehini. Senin hayallerin yok mu? Daha yolun başındasın, ne bekliyorsun bu hayattan?" diye laf attı Demir Bey.

"Geleceğe dair umudum yok benim, şu an önümü göremiyorum. Buralardan gitmek hem de uzaklara gitmek istiyorum. Berlin'i hayal ediyorum

mesela. Olur mu bilmem ama denemeye değer diyorum. Biraz önce söylediğim gibi kız arkadaşım benimle gelmek istemiyor. Onun tercihleri niye benim alacağım kararları etkilesin? Neden yeni bir yaşama doğru yelken açmayayım ki?"

Bitirilen içki, çok da yenilmemiş yiyecekler ve dönmeyen teyzeden umudun kesilmesiyle, yatma zamanının geldiğini düşündüler. Hadi Bey delikanlıya küçük kızının odasındaki yatağı hazırladı.

Bora sabah kalktığında odaya şöyle bir göz gezdirdi, camın önündeki büyük bir saksı içindeki paşa kılıcı çiçeğine gözü takıldı. Gayriihtiyari pantolonunun cebinden çıkardığı çakıyla kurumaya yüz tutmuş yaprakları kesmeye başladı. O sırada odanın açık olan kapısından onu gören Hadi Bey'in yüzünün rengi attı birden.

"Nasıl yani, o çiçeğe, bu evin bir ferdi olan o çiçeğe nasıl bıçak vurabilirsin sen? Kızımın çiçeği o, onu bekler hep. Kızımın arkadaşı o," diyen cümleleri zorlukla kurarken, bir eliyle de kalbini tutuyordu. Hadi Bey'in o haline bir anlam veremeyen Bora, şaşkınlık içinde "Pardon" dedikten sonra çantasını alarak sessizce evden çıktı.

O günden sonra delikanlıyı bir daha görmediler. Mümin Bey balkonunda gazetesini okuyup, kahvesini yudumlarken insanların genetik yapılarını izlemeye devam etti. Hadi Bey, küçük bir apartman dairesi satın aldıktan sonra taşındı, gitti. Gönlünce döşemeye çalıştığı yeni evinde mutluluğu bulabildi mi bilinmez? Çok uzun süre yaşamadı da zaten. Bir gece uzandığı kanepesinden bir daha kalkamadı. Ölüsü, ondan haber alamayan kızlarının kapıyı kırdırmaları üzerine bulundu. Öylece, yalnız bir şekilde yatıyordu. Demir Bey, hayatını yazdığı romanını bitirdikten sonra yakalandığı akciğer kanseri ile hiç savaşmadı. Kimseye veda etmeden ayrıldı bu dünyadan. Geride bıraktığı yollara tekrar düşmedi.

Güvercine ne mi oldu? Hadi Bey o evden ayrıldıktan sonra bir süre daha terasa gidip gelmeye devam etti. Elektrik direğinin tellerine konup, bir iki kez yeni ev sahiplerinin terasın duvarına bıraktıkları ekmek kırıntılarını yedi. Sonra, bir gün, "Yok benim aradığım kişiler siz değilsiniz" demek istercesine arkasını dönüp gitti.

Fırça

Bugün bir Amerikan polisiye filmin konuk oyuncusu olabilirim. Hazırlanmalıyım, birazdan kapı çalabilir. *Neden o filmlerde uzun pardösülü, belleri tabancalı polisler kapıyı çalınca evde hep birileri olur? -Sevgili okuyucular bunu sadece size soruyorum tabii-* O zarif, güzel kadınlar tarafından kapılar açılır, o polisler içeriye davet edilir. Sonra karşılıklı oturulur, çay, kahve tabii yanında kurabiye de ikram edilir. Ben de öyle yapacağım, onları içeriye buyur ettikten sonra, çay ikram edeceğim. Kurabiyeler de hazır, bekliyorum her an gelebilirler. Bu tablo içinde kendime güzel bir yer bulmalıyım. Oturduğum koltuk İngiliz mobilyası tarzı olmalı. Deri klasik Chester istemiyorum ama, deri eşya üşütür beni. İngiliz goblen tarzı bir berjer koltukta oturmalıyım. Bu durumda elimde-

ki fincan da Macar Herend veya Hollohaza olamaz. Fransız Limoge, Rus Imperial Porcelain St. Petersburg ya da Çek Bernadotte sözkonusu bile olamaz. İngiliz tarzı bir koltuğa oturduğuma göre, çayımı Royal Albert Old Counry Rose porselen fincanla içmeliyim. Kurabiyeler de sehpanın üzerinde olmalı. Onları, yani kurabiyeleri izlediğim bir film sahnesinden esinlendim. Evinde özel piyano dersleri veren yaşlı kadın, öğrencilerine ders aralarında kendi pişirdiği kurabiyeleri ikram ediyordu. Ders boyunca hırpalayıp durduğu öğrencileri, kadının kendisi gibi kuru ve sert olan kurabiyelerini hocalarının ısrarı yüzünden gönülsüzce yiyorlardı. O tatlı sert piyano hocasının olduğu filmin adı bir türlü aklıma gelmiyor. Onları içeriye aldıktan sonra, köşedeki o berjer koltuğa geçecek, büyük bir özgüven içinde, mekâna hâkim olarak oturacağım. Buyurun, sizi bekliyordum, diyeceğim. Sorular hoşuma gitmeyince gözlüklerimin üzerinden onlara sert bakışlar fırlatacağım. Çizdiğim tabloyu beğendim, güzel olmuştu.

Nezihe'ye söyleyeyim çayı yenilesin bu arada. Sesimi duyarsa tabii. Çanı sallasam da fayda yok.

Mutfakta yine müziği sonuna kadar açmış, efkârlı bir şekilde bulaşık yıkıyordur şimdi. Bulaşığı bitirince gidip odaları havalandırsa bari. Kocam eceli gelip de bu dünyadan göçüp gittikten sonra yalnız başıma kaldım. Hem ev işlerine yardımcı olur hem de can yoldaşı olur diye geldi evime Nezihe. Geldi de, ne kadar bana yoldaş oluyor, o ayrı bir konu.

Evet, gelelim misafirlerimize; geçmişe, beyaz şarapla midye yediğimiz ve tabii meşhur patates kızartmalarını lezzetli soslara batırdığımız o Anvers yıllarına götüreceğim onları. O yıllar, "Bu son, yarın diyete başlayacağız," dediğimiz yıllardı. Yağmurun bol olduğu, insanların ellerinden şemsiyelerini, sırtlarından pardösülerini eksik etmediği, kadınların o havalarda giydikleri açık ayakkabılara şaşkınlıkla baktığım yıllardı. *-Niye şaşırarak bakıyordum ki, yağmur yağınca sular, seller akmazdı ki caddelerde-* Komşu binada, o şatoya benzeyen evde oturan Kontesin dışarıda kar kürediği yıllardı. Elmas ticaretinin Yahudilerin elinden Hintlilere geçtiği ve dolayısıyla çevredeki bahçe içindeki iki katlı villalara da Hintli komşuların yerleşmeye başladığı yıllardı. Rubens

müzesini gezdiğimiz, Meir'de alışveriş yaptığımız yıllardı. Antikanın bol olduğu o küçük liman şehrinde, pazar günleri sergileri gezip, pazartesi günleri açık arttırmalara katıldığımız yıllardı. Pizza ve kumpir işlerine Faslıların hâkim olduğu, Türklerin henüz o sektöre el atmadığı yıllardı.

Konumuzu da söyleyeyim size; fırçalar ve fincanlar. Başka bir ifadeyle eşimin fincanının neden bir polisiye vakaya yol açtığının hikâyesi olacaktı konumuz. Sahne şöyle başlayacaktı; akşam yemeklerini eşimle birlikte hazırlıyoruz. O elindeki büyük bıçakla tezgâhın üzerinde salata malzemesini doğruyor, ben, haşlanmış patates ve fasulyeleri taslara dolduruyorum. Fırındaki tavuğun kızarmasını beklerken, bir yandan da şaraplarımızı yudumluyoruz. Masayı hazırlamaya başlıyor, mumları yakıyorum. Üzerimizde şık kıyafetlerimiz, pembe yalanlarla güne dair hoş bir tablo çiziyoruz. *Bu kısımda anlattıklarım tabii ki doğru değil. Ama bunu gelecek olanlara söylememe gerek yok sanırım.*

Gerçek olanlar farklıydı tabii; akşamları eve yorgun argın gelirdik. Öğle yemeklerini dışarıda

yenilen tatsız, tuzsuz menülerle geçiştirir, akşamları mutfağa girer aceleyle bir şeyler hazırlamaya çalışırdım. Masada pilav, makarna, yanında da et ya da tavuk olurdu genelde. Öyle sarma, dolma falan yapamazdım, zor işlerdi onlar. Eşim, evliliğimizin ilk yıllarında benden o tür yemekleri beklemiş, hatta yemeğin üzerine ev yapımı tatlı bile istediğini çıtlatmıştı. Sen yeter ki iste, iki dakikada baklava açarım, dedikten sonra umudunu kesmiş, bir daha da bu konuda konuşmamıştı. Yemek hazır olunca masaya oturup geçirilen güne dair sohbete başlardık. Anlattıklarımıza kâh güler, kâh kötü geçen bir günün ardından üzerimizden atamadığımız gerginlikleri konuşurduk.

Bir akşam; "İşyerinde fincanını ne yapıyorsun, kendin mi yıkıyorsun, yoksa yıkamaları için veriyor musun?" diye sormuştu. Sorusuna bir anlam verememiştim. Elimdeki çatalı bırakıp, "Hayrola?" diye sormuştum. "Bugün anladım ki, yaşantımızda tuvalet fırçasıyla bulaşık fırçası arasında aslında büyük bir fark olmayabiliyormuş' dedikten sonra anlatmaya başlamıştı.

“Geçenlerde bir sabah eski taş yapı binanın o daracık merdivenlerini çıkarken biraz sorunlu olan bir odacının arkadaşına yaptığı hoş olmayan bir davranışa şahit olmuş, odama geçtikten sonra, yanıma çağırıp, uyarmak amacıyla biraz da sert konuşmuştum. Sonra da fincanımı vererek sıcak su istemiştim. O gün canım kahve yerine sallama çay içmek istemişti. Fincanı getirip de masanın üzerine koyduğunda, içimden adamın gönlünü almak gelmişti birden. Bak, kırıldığının farkındayım ama yanlışlarını görmen lazım. Bizler medeni bir ortamda, güzel diyaloglar içinde çalışmaya özen gösteren insanlarız. Yaşanan olumsuz bir davranışın hepimizi etkilememesi için davranışlarını gözden geçirmelisin, gibisinden bir konuşma yapmıştım. Söylediklerimi dinledikten sonra biraz utanarak, ‘Fincanınızı verin, size yeni su getireceğim,’ demişti. Gerek yok, su soğumadı zaten, desem de dinlememiş, fincanı almış, getirdiği yeni suyu masanın üzerine bırakıp gitmişti. O gün o olayın üzerinde çok da durmamıştım doğrusu. Bugün yanıma, onun sıklıkla dalaştığı o ar-

kadaşı geldi, 'Sizinle bir şey konuşabilir miyim?' diye sordu. Belli, aralarında yine bir şey geçmişti. 'Siz arkadaşın yaptığı hatalara karşı affedici oluyorsunuz ama bilmediğiniz şeyler var. Mesela o arkadaş kızdığı kişilerin fincanlarını tuvalet fırçasıyla yıkıyor,' dedi. O anki halimi düşünebilirsin herhalde'"

Onu dinledikten sonra, aslında hiç de eğlenceli bir konu olmamasına rağmen birden gülme krizine tutulmuştum. Masadan kalkmış, deliler gibi gülmeye başlamıştım. O davranışıma çok alınmış, benimle günlerce konuşmamıştı. O adam, o zaman niye cezalandırılmamıştı? Benim hatamdı. Ben gülmeseydim, eşimi anlattığına pişman etmeseydim, onu ciddiye alsaydım, o da olayın üzerine giderdi. Böylece de örtbas edilmemiş olurdu. Benim yüzümden eşim ölmeden önce, suçlu cezalandırılmamış, yaptığı da yanına kâr kalmıştı.

Şimdi kalan günlerimde o dosyayı yeniden açtırmak istiyorum. *Açılmamış olan bir dosya nasıl kapatılır diye sormayın bana. Niye açılmamış diye onlar araştırsın.* Birazdan gelip kapıyı çalacaklar, bekliyorum. Bellerinde silahları, uzun pardösüle-

riyle, kimliklerini gösterip, biraz konuşabilir miyiz diyecekler. Onlar gelmeden hazır olmalıyım. Soracağım onlara, "Niye olaydan haberdar olmadınız, bugüne kadar neredeydiniz, daha önce niye gelmediniz," diye?

Birden fark ettim ki, ben düşüncelerime dalmışken Nezihe önüme dikilmiş; "Abla, birileri gelecek demiştin ama gelen giden yok. Sabah sabah giyinip oturmuşsun? Vitrindeki porselenleri yemek masasının üzerine yine niye dizdin? Çayın bitti mi, yenisini koyayım mı? O kurabiyeler bayatladı artık, onları yemezsin değil mi? Abla bu eve niye tuvalet fırçası almıyorsun? Fırça olmadan tuvalet mi temizlenirmiş," diyor.

Keremsiz

Farah Z'ye

Kerem ile Aslı'dan:

Aslı ile Kerem o gece evlenirler. Keşiş düğün sırasında Kerem'e büyü yapar, düğünden sonra Kerem ile Aslı yorgun bir şekilde evlerine dönerler. Kerem üstündeki mintanı çıkarmak için düğmeleri açar fakat düğmeler tekrar iliklenir. Daha sonra Kerem birkaç kez mintanı çıkarmayı denese de başaramaz. Artık daraldığı için yorgunluktan bir "ah" çeken Kerem ağzından yayılan ateşle yanmaya başlar. Aslı, Kerem'i söndürmek için ona su verir fakat bu sefer ateş daha da güçlenir. Birkaç dakika içinde Kerem yanmaktan kül olur. Aslı da kahrından haykırırken saçları Kerem'in külüne değerek tutuşur ve o da yanarak can verir.

Koridorda yürüyorlar, Kerem önde Cıncır arkasında. "Gel kızım, gidiyoruz," diyor Kerem. Cıncır o an dönüyor, koridorun diğer ucunda gözyaşlarını silmeye çalışan bana bakıyor, sonra dönüp Kerem'e bakıyor. "Nereye gidiyoruz, Kerem beni niye çağırıyor, sen niye bizimle gelmiyorsun?" sorularının cevabını ne benden ne de Kerem'den alabiliyor. Gidiyorlar ve ben kapının ardından kalakalıyorum. Sonra koridorla birbirimize bakıyoruz, Keremsiz ve kedisiz.

Altı yılı evlilikle, üç yılı arkadaşlıkla geçen toplam dokuz yıllık bir hikâyeyi bitiremiyorum. Otuz dört yaşımda ben, onu tanıdığım yirmi beş yaşımda olmak istiyorum yeniden. Bana "Sana âşık olabilirim," dediği o yıllara dönmek istiyorum. O cümleyi duyunca, "Sakın ha," diyorum. Aşk dile dökülünce biter diye korkuyorum. Bakışları çok güzel, o bakışların içinde kendimi buluyorum. Kerem'i, onunla olmayı seviyorum, onun varlığını seviyorum. Çok güzel trompet çalıyor, keyifle konyağını içiyor. Birlikte Eric Clapton dinliyoruz. "You are wonderful tonight" bizim şarkımız.

Kerem üniversiteden atılmış, çeviri yaparak yaşantısını sürdürüyor. Biraz çekinerek annemle tanıştırıyorum. Beklemediğim bir dostluk gelişiyor aralarında. Ama gel gör ki, evlenme fikrine ilk karşı çıkan annem oluyor. Aldırmıyoruz, gidip evleniyoruz, kendimizi bu evliliğe çok da hazırlamadan. Annem, çevremizdeki insanlar hep bir kuşku içinde izliyorlar bizi. Gençlik sevdası içinde ani bir kararla atılmış adımlar ayağımıza dolanıyor, tökezliyoruz. Yıpranıyoruz. O da, ben de, olmuyor yürütemiyoruz. Ve bir gün gidiyor Kerem. Biliyor ki o gitmese ben onu bırakamayacağım ve tüm yaşanmışlıklar, güzellikler silinip gidecek, yok olacak. "Senin mutsuzluğun benim mutluluk basamağım olmayacak, bunu hiç unutma," diyor. Anneme söyleyemiyorum Kerem'in gidişini. Söylersem biliyorum üzülecek ama "Ben sana demedim mi?" demeden de duramayacak.

Ne o gidiş ne de Cincir'in bakışlarını unutabiliyorum, hep gözümün önündeler. Sürekli ağlıyorum. Uzun süre koridordan geçemiyorum, yemek yiyemiyorum. Çünkü mutfak koridorun sonunda ve ben mutfağa gidişleri hep erteliyo-

rum. Sonraları o koridordan gözlerimi kapatarak geçmeyi deniyorum. Hele pilavın suçu neydi? Kerem pilavı çok severdi, iki yıl pilav yemedim desem? Pirinci suya koymak bile ağlamama neden oluyor. Gidişlerinin ardından üç ay geçmiş ve ben hep ağlıyorum. Kerem'in gidişi, Cıncır'ın bakışı... Yatağa sığınıyorum, yorganı başıma çekiyorum, altında kıvrılıyorum. Bacaklarımı karnıma doğru çekiyorum, başımı dayıyorum. Nefes almakta zorlanıyorum, çıkamıyorum dışarıya. Yorganı üzerimden çekip atsam sanki hayat beni koridorun diğer ucuna fırlatacak.

Çocukluğum; o zamanlarda da üzüntülü günlerimde yorganın altına kaçardım. Bir türlü oyundu benim için, bir mutluluk oyunuydu. Sığınılan iki odalı, sobalı altmış metrekare ev. Odun alacak para yok. Kavak odunları ucuz oluyor ama yanmıyor kavak ağacı, kurutup yakmaya çalışıyoruz. O durumda bile annem alışkanlıklarından vaz geçmiyor, flamingo pastanesinden pasta alıp yılbaşı kutluyoruz. Eve icra gelmiş, geriye somyalar ve yemek masası kalmış. Kanaş pasta var yine de evde. Ben yorganın altındayım. Yorganın yer yer

bir araya toplanmış pamukların arasından ışık sızıyor. Oradan baktığım dünya beni üzmüyor, sakin ve güvende hissediyorum kendimi.

Dedem avukatlık, hakimlik yapmış, Ceyhan'ın tanınmış ailelerinden. Evin dört kurnalı banyosunda bile zil varmış. Hizmetçilerden o zil çalınarak kahve istenirmiş banyo sonrasında. Annem güzel bir çocukluk geçirmiş. Yatılı okulda annemin saçlarını yıkamaya gelen kadını varmış. Dedem kızlarını rahat yaşatmış. Onları yanlarına kimseyi takmadan sinemaya gönderirmiş. Arkalarından gizlice takip edermiş yine de, salona girip yerlerine oturduktan sonra geri dönermiş. Yaşadıkları debdebeli hayat dedemin ölümüyle son bulmuş. Anneannemin kız kardeşinin kocası nasıl yapmış bilinmiyor, malı mülkü üzerine almış.

Annem kolej mezunu, dedemin isteğiyle hukuk fakültesine başlamış. Sonra okulu bırakıp İngiltere'ye gitmiş. Döndükten sonra da babamla tanışıp evlenmişler. Annem çeviri yapıyor, babam lise mezunu bile değil, pastane işletmiş bir süre. Anneannem bizimle yaşamaya başlıyor. Babam üvey anne elinde büyümüş, o yüzden on beş

yaşında evini terk etmiş. Anneanneme çok saygılı davranıyor. Babamın kalbi çok iyiydi, annemi çok severdi. Sonrası altmış metrekare ev. Çoğu zaman işsiz, kumar oynayan bir adam. Annemin niye öyle bir koca seçtiğini kimse anlayamıyor. Annemin sırdaşı Belma teyze biliyor ama söylemiyor. O sır benimle mezara gidecek diyor. "Annemin hayatına dair bilmediğimiz şeyleri yaz o zaman bir yerlere, sen ölünce açalım. Belki de böylece annemi anlamamıza, ona başka bir gözle bakmamıza yardımcı olursun. Bilmediğimiz her ne ise, genç kızlık dönemine, ya da Londra yaşantısına dair, ne biliyorsan yaz bir kâğıda," diyorum. Yapmayacak eminim ama.

Kırk dokuz kiloya düşüyorum sonunda. Bir gün, yorgana sığınmayı, koridordan gözü kapalı geçmeleri bitirmenin bir yolunu bulmalıyım dedikten sonra kalkıp giyiniyorum. Kerem, şubatta gitmişti, ben bir haziran gününde avukatın kapısını çalıyorum. Avukatın yazıhanesi kalabalık. Bekleme salonunda büyük bir sessizlik hâkim. Hani orada olmayı çok da umursamıyormuş gibi bir tavır içinde bekleyenler, kimse kimse-

nin yüzüne bakmıyor. Herkes kendine bir uğraş bulmuş. Kimi sehpanın üzerindeki dergilerden birini almış karıştırıyor, bir diğeri elinde kâğıt kalem, bir şeyler karalamaya çalışıyor. Sanki hayatın önemsiz ufak tefek taşlarını kenara itmeye gelmiş gibi davranıyoruz. Aslında büyük taşlara çarpmaya mı ya da üzerlerinden düşüp kaymaya mı hazırlanıyoruz? Ben siyah gözlüklerimin arkasına saklanmış bir halde izliyorum. Zaman bir türlü geçmek bilmiyor. Sonunda giriyorum içeriye. Masanın arkasında ufak tefek bir adam, önündeki kâğıtları sağa sola çekiştiriyor. Ben içeri girince sandalyesine yaslanıyor. Koyu renk bir takım elbise, gevşemiş bir kravat. Yorgun bir yüz, kirli gözlük camları, dağınık saçlarıyla gözlüklerinin altından bana bakıyor. Şişmiş ayaklarının taştığı siyah iskarpinlerini görüyorum masanın altından. Onun da benim gibi gözlerinin ışığı mı sönmüş? Evet, ben niye mi geldim, "Kocamdan boşanmak istiyorum," cümlesini söyleyeceğim alt tarafı. Niye dökülmüyor kelimeler dudağımdan, neler oluyor bana? Neler saçmalamaya başlıyorum? Gözlerimden akan yaşları, akan burnumu

silmek için bir şey bulamıyorum. Bana mendil uzatıyor avukat. Ağlamaktan cümlelerimin sonunu getiremiyorum. Yüzüme bakıyor sonra, sanki benim hayatım toz pembe mi, niye geldin bana dercesine: "Kusura bakmayın bu ruh halinizle boşanma işlemlerinizi başlatamam. Daha doğrusu siz bu ruh halinizle kocanızdan boşanamazsınız, yapamazsınız," diyor. Bana bir kart uzatıyor. "Bu psikolog size yardımcı olacaktır. Önce ona bir gidin."

Avukattan çıkıyorum, gidip annemle yüzleşiyorum. Ayrıldığımızı söylüyorum, neden ama neden sevmedin onu, diyorum. Onu sevdim ama seninle olsun istemedim diyor, karşı duvara bakarak, yüzüme bakamıyor. Sonra devam ediyor; "Nedenini bilmiyorum ama sende kendimi gördüm ve benim yaşadıklarımı yaşamandan korktum, evliliğin benimkine benzesin istemedim," diyor. Yaşadıklarını benimle düzeltemeyeceğini biliyordu ve biz ana kız, gittiğimiz her yerde mutsuzluğumuzla, yalnızlığımızla yüzleşecektik.

Annem bu dünyadan sırlarıyla ayrıldı. Vasiyeti üzerine dedemin çiftliğinin olduğu köye

defnetmek için yola çıkıyoruz. Köyün mezarlığına giderken dar bir yola sapıyoruz. Önümüze birden bir düğün arabası çıkıyor. Geçemiyoruz o kamyoneti, dar yolda mümkün değil. Davulcu ve zurnacı kamyonetin arka kısmındaki kasaların üzerine oturmuş, çalıyor, erkekler ellerinde mendilleri sallayarak oynuyorlar. En güzel elbiselerini giyinmiş, süslenmiş kızlar, kadınlar el çırparak neşeli parçalara eşlik ediyorlar. Biz arkada onları takip ediyoruz, adım adım gidiyoruz uzun bir süre. "Çektiğin onca sıkıntılara inat cenazen güzel oldu. Aynı genç kızlık yıllarında giydiğin o rengarenk ayakkabılarına, yaşamın tadını çıkardığın o güzel yıllara uygun yolcu ettik seni," diyorum.

Ertesi sabah kapının önündeki bir tıkırtıyla uyanıyorum. Cıncır mı o gerçekten? Yüzüme bakıyor. Gel içeri diyorum, girmiyor, arkasını dönüyor merdivenlere doğru yürüyor. Sonra dönüp bana bakıyor geliyor musun dercesine. Ayakkabımı ayağıma geçiriyorum, çantamı omuzuma asıp arkasından yürüyorum.

Mevsim Yaz

Deniz kenarındaki kahvelerin masaları yine doluydu, günbatımına yakın böyle oluyordu. Biraz gezinip, masa kollamaya başladı, kalkan iki kişiyi görünce, hızlı adımlarla oraya yöneldi. Sandalyelerden birine oturdu hemen, diğerine de çantasını koyduktan sonra, garsonu gözlemeye başladı. Dondurma yiyecekti bugün, kırmızı meyvelerden yapılmış olanları seçecekti, kalorisi daha azmış. Elini kaldırsa da garsonun ona baktığı yoktu, kalabalık bir ailenin siparişlerini almadan önce elindeki kirli bezle, masanın camını siliyordu.

"Bu sandalye boş herhalde, üzerinde çantanız var ama, biraz oturabilir miyim?"

Başını çevirdi, zayıf, solgun benizli bir kadın ondan cevap bekliyordu. Hayır diyemedi, gönülsüzce "Buyurun," dedi. Oturduktan sonra inşal-

lah havadan sudan konuşmaya başlamaz diye düşündü. O masayı bulmak için sahilde birkaç tur atmak zorunda kalmıştı. Kitabını okuyup, günbatımını seyretmek için gelmişti, onunla uğraşmak istemiyordu. Çantasını oturduğu sandalye sırt bölümüne asmaya çalışırken içinden kitabını çıkardı ve kadının gözüne sokar gibi masanın üzerine koydu. Kitap okuyacağım, ona göre, demek istediğimi anlamıştır umarım diye geçirdi içinden de. O sırada yanlarına gelen garson, aynı kirli bezle masanın üzerini silmeye başladı. Dondurma ve su siparişi verdi.

Kadın da garsona; "Bana su ve dondurma getir," dedi.

Kitabı eline aldı, kaşını kaldırarak ayracın olduğu sayfayı açtı. Kadının varlığı rahatsız ediyordu onu. Okuduğu cümleleri dönüp dönüp tekrar okuyordu. Zaten konusu, bulunduğu ortama hiç mi hiç uymuyordu. Deniz, güneş, günbatımı... Satırlarda ise karla kaplı bir köyde, kurtarıcısını bekleyen bir genç kız. Onun varlığı, kimin umurundaydı ki şu an. Kızın boynunda tek sıra mercan kolye, kolunda gümüş bilezik. Kışı geçir-

dikleri, hayvanlara yakın büyük odada ısınmaya çalışıyordu. Ocakta ateş, hayvanların nefesi yine de yetmiyordu, yorganın altında üşüyordu:

İnanalım,
Soğuk mevsimin başlangıcına inanalım
düş bahçelerinin yıkıntılarına inanalım
işsiz devrik oraklara
ve tutsak tanelere.
bak nasıl da kar yağıyor.
Füruğ Ferruhzad

Abisi ve onu, uzaktan akraba bir ailenin iki kardeşiyle nişanlamışlardı. Abisi gibi nişanlısı da öğretmen okulunun son sınıfındaydı. Köydeki kızların hayali onda gerçekleşecekti; bulunmaz bir kaftan olan, bir öğretmenle evlenebilmek. Ama sonu düşlerinin aksine hüsran olmuştu. Abisi okulunu bitirince Ankara'ya gitmişti. Orada yüksek okula devam etmek istiyordu. Dönmemişti köye, haber yollamıştı babasına, ben evlenmekten vazgeçiyorum, burada kalıp okumaya devam edeceğim diye. Bunu duyan nişanlısı da

sanki bir bahane bekliyormuş gibi, hemen nişanı atıvermişti. Bundan sonra kimse kolay kolay onunla evlenmezdi. Garson getirdiği suyu ve dondurmayı masanın üzerine bırakırken yüzüne garip bir şekilde baktı. Ayracı kitabın kaldığı sayfasının arasına koyarak, yemeye koyuldu.

"Okuduklarınız mutlu ediyor mu sizi?"

Kadın ona soruyordu. Cevap vermeli miydi şimdi? Dönüp yüzüne bakmayacaktı, bakarsa onun istediği sohbete girmiş olacaktı.

"O satırlarda anlatılanlar gerçek hayat mı, yoksa birileri kurgu yaparak bizleri olmayan hayatlara mı götürüyorlar? Ne okursanız okuyun sonuçta, dışarıdaki dünyaya değil, kendi dünyanıza sığınıyorsunuz. Şu an benim varlığım bile rahatsız ediyor sizi. O kitaplarda mı hayat buluyorsunuz? "

Kadının cümleleri üzerine birden ürperdiğini hissetti. Duymamış gibi yapmak en iyisiydi. Dondurmasını kaşıklamaya devam etti. O sırada sahilde yürüyen eski bir tanıdığını uzaktan başıyla selamladı.

"Ne okursanız ne kadar okursanız okuyun, sonuçta yalnızsınız, tek başınasınız? Adı mükem-

meliyetçilik olan bir oyunda kendinize bir rol çizmişsiniz; onu oynuyorsunuz. Kitabı tutuş şekliniz bile, üzerinizdeki role uygun. Dış görünüşünüzde her şey gayet uyumlu, gözü rahatsız eden herhangi bir şey yok. Şu ortamda çok da önemli olmasa da, çantanızın seçimi bile kıyafetinizle uyumlu. Geçen birilerine selam verme şekliniz bile ölçülü. Biraz önce gördüm, önünüzden geçerken size bakan bir kadını hafifçe selamladınız. Ona neden el sallamadınız? Neden koşarak kucaklamadınız onu, neden masanıza davet etmediniz, gel otur bir çay içelim demediniz?

Bu kadın nereden gelip bulmuştu onu? Kalkıp gidebilirdi o masadan aslında. Ama kalkamıyordu yerinden, bir şeyler onu sandalyesine bağlıyordu.

"Etrafınızın farkında mısınız? Kitabı bir kenara bırakın, kafanızdaki düşünceleri de silin bir an. Dönün bu dünyaya, birlikte gözlemleyelim olanı biteni:

Bakın dalgalar kıyıya vuruyor, duvarla savaşıyorlar. Günlük turlarını tamamlamış kalabalık büyük tekneler gürültü, tantana içinde iskeleye yanaşıyorlar. Balıkçı kahvesinin önünde demir atmış küçük tekneler sağa sola sallanıyorlar. İleride bir

balıkçı üzerinde renkleri solmuş, yırtık gri, siyah çizgili tişörtüyle yere oturmuş, çıkardığı terlikleri yanında, ağzında sigarası, balık ağını tamir ediyor. Yanındaki kedinin mutluluğunu görüyor musunuz, nasıl da yalanıyor. Biraz ileride tezgâhlarında el işlerini sergileyen kadınlar oturmuşlar sohbet ediyorlar. Tezgâh bahane, sohbet şahane... Onların ilerisinde, kulakları küpeli, üzerleri keneli köpekler büyük palmiyenin altına uzanmışlar, çimin serinliğinde uyuyorlar. Haşlanmış mısır satan kadın, kazanının başında oturmuş, elindeki tığla yazmasına oya örüyor.

Sol tarafta, kirli ayak başparmakları naylon terliklerinin önünden dışarı fırlamış genç, gelen geçene bakıyor. Önünde önlüğü, elinde maşası, midye dolma satıyor. Kör adam sandalyesine oturmuş kanun çalıyor; "Bu akşam gün batarken gel" şarkısını söyledi biraz önce. "Bakmıyor çeşmi siyahım" ile devam ediyor. Ona yakın bir yerde oturan simitçi çocuk taburesine vurarak müziğe eşlik etmeye çalışıyor. O cılız, kuru oğlandan bir simit almayı düşünmemişsinizdir. Neden gidip, ver şuradan bir simit diyerek, eline birkaç kuruş sı-

kıştırmıyorsunuz? Bakın şurada küçük bir çocuk, istediği şey alınmadığı için kendini yerlere atmış, ağlıyor. Annesi kollarından tutup silkeleyerek yukarıya kaldırırken kıçına bir şaplak vuruyor."

Bu cümleler ona mı söyleniyordu? Evet, suyunu yudumlarken başını uzaklara çevirmiş, baktığı o enginlikler içinde kaybolmuş gibi duran ona söyleniyordu o beklenmedik sözler. Hafifçe kımıldadı, sandalyesini biraz oynatarak, dondurma kâsesini daha bir önüne doğru çekti. Ne söyleyeceğini bilememenin gerginliği içinde, cam kâsenin dibindeki erimeye başlamış kalan dondurmayı kaşıklamaya çalışırken başını kaldırmaya cesaret edemiyordu.

Devam etti kadın;

"Bakın şu karşıdan gelen, saçlarını arkadan lastikle bağlamış, kısa, kilolu vücudunun bütün şekilsiz hatlarını ortaya koymuş taytı, sosyete pazarlarından birinden alınmış geniş tişörtüyle, ayağındaki terliklerini sürükleyerek yürüyen kadına bakın. Kenarı hafif kazınmış, üstte uzun bırakılıp fırçayla kabartılmış saçları, bacağında

uzun kot pantolonu, renk uyumsuzluğuyla gözü rahatsız eden üzerindeki tişörtüyle elinden tuttuğu adama da bakın. Havadan sudan konuşuyorlardır, sizin, benim gibi dert de etmiyordur olan biteni. Onlar yalnız kalmıyorlar işte, onlar gibi bakmak gerekiyor belki de dünyaya. Siz oturmuş etrafınızda olan bitenin farkında bile olmadan, şu deniz, mavi, kumsalı görmeden o kitabın derinliklerinde kaybolmuşsunuz. Belki de kışı okuyorsunuz elinizdeki o kitapta."

Ses kesilmiş, konuşma bitmişti. Başını çevirdi baktı, sandalyeye oturan kadın yoktu. Yanında hissetmişti halbuki onun varlığını, nereye gitmişti şimdi peki? Aceleyle garsona el salladı, parayı ödedikten sonra çantasını aldı ve ileride arkası ona dönük, başı önde yürüyen yalnız bir kadını takip etmeye başladı.

Meydanda etrafına mavi boyalı ahşap sandalyeler dizilmiş, üzeri deniz ürünleri baskılı kâğıt örtülerle kapatılmış beyaz masalar akşam için hazırlanıyordu. Gündüz ekmek arası balık yiyenler gidecek onun yerine, müzisyenlere eşlik ederken balığını yiyip, rakısını yudumlayan insanlar gele-

cekti. Kadının arkasından yokuş yukarıya doğru çıkmaya başladı. İleride sola dönen kadın, sokağın orta kısmındaki iki katlı bir evin yan tarafındaki merdivenlerinden inmeye başladı. Demir parmaklığı açarak, karşı apartmanın duvarına bakan bahçeye girdi. Bahçe duvarında mavi boncuklar, makromelere asılmış çiçekler, saksılarda begonviller, ortancalarla küçük bir cennet yaratılmıştı. Evin kapısının yanına kedi mama ve su kapları dizilmişti.

Kadın konuşmaya başladı;

"Kızım, oğlum neredesiniz?"

Unutulmuş Posta Kutusu

Açık pencereden içeriye giren rüzgârın esintisi tül perdeyi sağa sola savuruyordu. Üşüdüğünü hissetti birden. Dışarıda yaşam başlamıştı, bahçedeki çocuk parkında oynayan çocukların sesleri yukarıya kadar geliyordu. Getirdiği çalı çırpıyla çam ağacının dalları üzerine yuva kurmaya çalışan güvercin tedirgin bir şekilde etrafına bakınıyordu. Bahçıvan, pantolonunun paçalarını naylon sarı çizmelerinin içine sokmuş, süpürgesiyle topladığı kuru yaprakları el arabasına dolduruyordu. Küçük bir çocuk, işe yarıyor olmanın mutluluğu ve gururu içinde, yerden topladığı küçük dalları bahçıvana veriyordu. Pencereyi kapatarak kendi dünyasına çekilmek üzere, çalışma odasına geçti.

Bugün sağa sola dağılmış notları toparlayacaktı. Bir de posta kutusu temizliği yapacaktı. Sanki bazı mesajlar gelmiyordu. Masanın üzeri, küçük notlar, aceleyle karalanmış satırlarla doldurulmuş kâğıt parçalarıyla kaplanmıştı. Sanki uluslararası bir konferansa hazırlanıyordu, nasıl da abartmıştı. Alt tarafı bir hikâye denemesine başlamayı düşünüyordu. Bırak şu mükemmeliyetçiliği, diye söylendi kendi kendine. Masanın üzerini biraz düzenledikten sonra bilgisayarı açtı. Posta kutusu dolmuştu, ne kadar lüzumsuz şey gelmişti öyle. Niye buraya bu kadar yüklendim ki? Herkese aynı adresi verirsen sonucu böyle olur tabii, dedi. Sonra birden aklına geldi, eskiden kullandığı bir adres daha vardı. Sahi, onu niye unutmuştu ki. İyi de şifresini hatırlamıyordu o adresin, nasıl bakacaktı? Birden aklına geldi. Epey bir zaman önce, önemli kişisel bilgilerini bir kâğıda yazarak, zarf içinde Çiğdem'e vermişti. Dünya halidir belli olmaz, bu zarf sende kalsın, demişti. O kâğıda o zamanlar kullandığım posta kutusunun şifresini de yazmışımdır mutlaka, diye düşündü.

Hemen aradı Çiğdem'i. Sana bir zarf vermiştim bir zamanlar hatırlıyor musun? İçinde önemli bilgiler var, sende kalsın, lazım olunca isterim demiştim.

"Sabah sabah nereden aklına geldi ilahi. Vermiştin evet, ben de kasaya koymuştum. Aradan onca zaman geçti, unutup gitmiştim bile. İyi oldu hatırlattığın aslında, bulur çıkarırım şimdi. Orada posta kutusu şifresi falan yazılı mı bilemem ben, içine bakmadım hiç. Zarf kasada duruyor. Sen o güzel kahvenden hazırla, bir saate kadar gelir, getiririm. Çok kalamam işim var ama."

"Tamam, kahveyi koyarım sen gelmeden. Karşılıklı içeriz, biraz da laflarız. Yetiştirirsin işlerini telaş etme," dedikten sonra biraz rahatlamış bir halde mutfağa geçip bir şeyler atıştırmaya başladı.

Çiğdem kapıda belirdiğinde, evin içi mis gibi kahve kokusuyla dolmuştu.

"Üzerindekileri çıkar salona geç, ben kahveleri getiriyorum," dedi Çiğdem'e.

Kupalar içinde kahvelerle salona girince elindekileri koyacak yer arandı. Çiğdem pembe kadife kaplı, pileli etekli, bombeli kollu pileli Fransız

tarzı kanepede oturmuş, her zamanki gibi eşyaları incelemekle meşguldü. Kanepenin önündeki, ahşap antika sehpanın üzerindeki rahibe işi beyaz örtünün üzeri küçük gümüş ve porselen objelerle doluydu. Kanepenin yan tarafındaki Çin işi, sedef kakmalı motiflerle süslü, üzerleri cam kaplı zigon sehpalardan küçük olanını çekerek fincanları üzerine yerleştirdi. Kendisi de kanepenin karşısındaki, minder ve sırt kısmı, pembe, krem çizgili kumaşla kaplı, hazeran koltuğa geçip oturdu. Karşı duvardaki Jugentstil büfenin içi, gümüş servis kapları, Herend, Augarten porselenleriyle doluydu.

Çiğdem dayanamadı:

"Duvardaki tablolarla adeta küçük bir müzeyi andırıyor senin bu salon. Bu bohem havası içinde kendini nasıl hissediyorsun Allah aşkına, boğulmuyor musun burada?"

Omuzlarını silkeledi.

"Burayı her zaman kullanmıyorum ki, zamanımın çoğunu çalışma odasında ya da televizyon odasında geçiriyorum. Bazen sabah kahvemi, bazen de akşamları şarabımı elime alıp giriyorum

buraya. Anılara dalıyorum çoğu zaman. Gerçi ufak tefek eşyanın çoğunu nereden, nasıl aldığımı hatırlamıyorum bile, kimi zaman hafızamı zorlamam gerekiyor. Ama bunlar benim geçmişim, geçmişi gömmek mümkün değil. Bak bu seramik tası hatırlıyor musun mesela, "diye sordu. "Beni ziyarete geldiğin zaman Devin Kalesi'nden almıştık birlikte."

Kaleye gitmek için erkenden yola çıkmışlardı. Kalabalık bir gündü park yeri neredeyse dolmuştu. "Yukarılarda bir şeyler var herhalde, yoksa bu saatte bu kadar kalabalık olmazdı, demişti," Çiğdem'e. Hediyelik eşya satan tahta kulübelerin arasında biraz gezinmiş, sonra ellerine birer küçük su alarak yukarıya doğru yürümüşlerdi. Kaleye gelmeden önce, orta yerdeki meydanda şenlik havası vardı. Keçeden otaklar kurulmuş, Ortaçağ kıyafetleri içindeki genç kızlar, delikanlılar, çoğu tahtadan yapılmış kalkan, siperlik, kılıç gibi savaş malzemeleri satıyorlardı. Ortasına savaş sembolleri çizilmiş o seramik tası da oradan almışlardı. Sonra kaleye doğru tırmanmışlardı. Kayalar üzerine kurulmuş Devin Kalesi, heybetli bir halde

çıkmıştı önlerine. Devin Kapısı, Tuna ve Morava kavşağındaki eşsiz bir yerdi. Üç ülkeyle çevrilmiş ovayı aşan Morava Nehri, kalenin alt kısımlarında Tuna Nehri ile birleşiyordu. Yeşilin, mavinin enginliğindeki vadi huzur veriyordu insana. Orada uzunca bir süre sessizce oturmuşlar, iç konuşmalarına dalıp gitmişlerdi. Belki de ellerine hayat terazilerini almışlar, içine keşkelerini doldurmuşlar, dengeyi kuramayınca olmamış boşaltmış, sonra teker teker yeniden doldurup tartmaya çalışmışlardı. Kim bilir, neler kazanmıştı, neler kaybetmişti? Sonrasında güzel bir yemeğin ardından eve dönmüşlerdi.

Kahvesini eline alarak, Çiğdem'e döndü; "Unutmadan zarfı alayım senden. Posta kutusu şifresini yazmış mıyım ona bir bakayım, sonra iade edeceğim zaten. Sende kalsın bak nasıl işe yaradı. Temkinli olmakta fayda varmış, gördüğün gibi," dedi.

Biraz hoşbeşten sonra Çiğdem'i yolcu edip, çalışma odasına geçti ve bilgisayarın başına oturdu. E-posta adresi de şifre de doğruydu. Aman Allah'ım, ne kadar çok mesaj birikmişti öyle. Kaç

zaman olmuştu bakmayalı, hatırlamıyordu bile. Canı sıkıldı, temizlemek hiç de kolay olmayacaktı. Önce tanıtım, reklam ağırlıklı olan mesajları sildi. Sonra göndericiye göre ayıklama yapmaya çalıştı. O sırada gözüne bir isim takıldı. Tanımadığı bir kadından gelmişti mesaj. Kimmiş, ne yazmış acaba diye merakla okumaya başladı.

"Onu ben öldürmedim, siz öldürdünüz!"

Böyle başlıyordu mesaj. Sonra devam ediyordu;

"Size bu satırları yazıp yazmamak konusunda günlerce kararsız kaldım, bir yerde kendimle savaştım da diyebilirim. Sonra yazmamın ikimiz için de iyi olacağına karar verdim.

Önce beni tanıyıp tanımadığınız konusuna açıklık getireyim. Bu soruyu, hem 'evet', hem de 'hayır' olarak cevaplayacağım. Sizinle bir arkadaş toplantısında, aynı ortam içinde bulunmuştuk. Ama sanırım beni hatırlamazsınız. Masanın diğer ucunda ulaşılmaz bir halde oturuyordunuz. Kimseyle konuşmuyor sadece etrafı süzüyordunuz. Yanımda oturan kadının karşısındaki arkadaşına; 'Hayret o da gelmiş. Arkadaş toplantılarına pek katılmaz aslında. Şuna bak, sanki küçük dünyala-

rı o yaratmış, sizden farklıyım bakışları savuruyor etrafına,' diye laf atması üzerine, merak edip sormuştum. 'Kim o kadın, tanıyor musunuz?' Adınızı söyleyince, yüzümün aldığı hali belli etmemek için başımı önüme eğmiştim. Demek o sizdiniz? Aramızda hep bir gölge gibi duran kadın sizdiniz demek. Etrafımdakilere belli etmeden sizi izlemeye çalışmıştım ama bunu diğer insanlara hissettirmeme konusunda ne kadar başarılı olmuştum bilemiyorum doğrusu. O gün gözümü sizden ayıramamıştım çünkü. Erkenden ayrılıp gitmiştiniz. O toplantıda neyi kutlamak için bir araya gelinmişti bilemiyorum ama sonunda karşılaşmamızdı önemli olan.

Evet sadede gelelim; siz benim için kim miydiniz? Siz benim rakibimdiniz! Sizin eski, benim yeni sevgilim olan adam karşısında iki rakiptik biz. Yeni ortaya çıkınca eskinin hükmünün kalmaması gerekir, varsayımlara göre böyledir yani. Ama öyle olmamıştı maalesef. Varlığınızla hep oradaydınız, hep aramızdaydınız. Bana verdiği her şeyde iziniz vardı ya da ben öylesine bir hisse kapılmıştım. Buğulu camların ardında hep sizi

görüyordum. O pusun ardından sanki ben sizi değil de siz beni izliyor gibiydiniz. Fitili bitmekte olan bir gaz lambasının ışığı gibi, can çekişerek sönmek istemiyordum. Bir şeyler yapmam gerekiyordu. Sonra, kadınca bir kararla bir savaşa giriştim sizinle. Önce gidip saçlarımı kestirdim. Kesim için sizin saç modelinizi tarif ettim. Berberin, "Dilerseniz değişik bir model deneyelim, sizin yüz hatlarınıza daha uygun bir şey bulalım," demesine sinirlenmemeye çalışarak, istediğim tarz kesimi yapın dedim. Taviz vermeden konuyu kapattım. Sizden daha gençtim ve daha alımlıydım, o modelin bana yakışmaması sözkonusu olamazdı. Saç kesiminden sonra başka adımlar atmaya başladım. Daha önce hiç tarzım olmayan elbise modellerine yöneldim. Dantel yakalı, omuz, sırt kısımları kadife ağırlıklı elbiseler diktirmeye başladım. O karşılaştığımız gün ayağınızdaki hafif topuklu, fiyonklu ayakkabılarınızla bir prenses gibi oturuyordunuz. O günden sonra uzun topuklu, sivri uçlu şık pabuçlarımı bir kenara attım, babet giymeye başladım. Beni görüp kıskanmanızı çok istedim, olmadı ama. Mutfakla,

dolayısıyla yemekle çok da haşır neşir olamadığınızı söylemişlerdi, kendimce araştırmalar yapmıştım tabii. Ben de yemek tarifleriyle uğraşmayı, denenmiş yemek, pasta, çörek önerilerini not etmeyi, dolayısıyla mutfakta zaman harcamayı bıraktım. Pratik olarak hazırladığım şeyleri koydum masaya…"

Kimdi bu satırları yazan densiz ve cahil kadın? Sinirlenip mutfağa geçti, kupasına biraz daha kahve koyduktan sonra, salonda oturup düşünmeye başladı. Anlattığı buluşma gününü hatırlamaya çalıştı. Bir okul arkadaşının davetiydi, onu anımsıyordu, ama oradaki kadınları gözünün önüne getiremiyordu. Hele onu süzen birisi hiç dikkatini çekmemişti. Salonda biraz oturup sakinleştikten sonra çalışma masasına döndü ve okumaya devam etti.

"Sonra, sizin için, gitti dediler. Niye birden ayrıldınız bu şehirden? Kimse, tam olarak nereye gittiğinizi bilemiyordu, ya da söylemek istemiyorlardı. Kimi çok uzak bir şehre, kimi bir sahil kasabasına gittiğinizi söyledi. Duyunca ne mi hissettim? Bir boşluğa düştüm sanki. Gururlu ka-

dınmış dediler sizin için. Hatta, kalite kadınmış ifadesini bile kullananlar oldu. Sahi kalite kadın ne demekti?

Adresinizi daha önce bulmuş olsam, size mektup yazacaktım, çıkın artık onun hayatından, diyecektim. Sizi unutması için yapabileceğim her şeyi yaptım ama olmadı, başaramadım, diyecektim. Hatta, acaba nerede yanlış yaptım diye sormayı bile düşünmedim değil.

Sonra ne mi oldu? Uğruna savaşa girdiğim, sizden sonra bende teselli arayan o adam, bir gün beni birden bıraktı. Evlenmedi benimle, belki de benimle evliliği hiçbir zaman düşünmedi. Acaba onu geçmişten koparmak, varlığınızı silebilmek için gösterdiğim çaba canını çok mu sıktı? O nedenle mi benden uzaklaştı? Niye ilişkimiz yürümedi sorusunun cevabı dönüp dolaşıp sizi buluyordu. Evet, ayrılığın sorumlusu sizdiniz. Çıkamadınız bir türlü onun hayatından. Allah aşkına ona ne yaptınız? Bir ara kulağıma, benden ayrıldıktan sonra, size benzeyen birisiyle yakınlaştığı dedikodusu geldi. Ne kadar doğru bilemiyorum tabii.

Size, bu mesajı gönderdiğim adresi kimden, nasıl aldığımı yazmayacağım. Bana verilirken, size mi iyilik yapılmak istendi, yoksa bana mı, onu da anlamış değilim.

Anladığım tek şey var;

Onu, benim hayatımdaki onu, ben öldürmedim, siz öldürdünüz!"

Mesaj bir yıl kadar önce yazılmıştı. Kimdi gerçekten bu kadın? Ona bunları niye yazmıştı, ne yapmak istemişti?

"Şimdi, aradan geçen onca zamandan sonra oturup yazsam, desem ki;

Ben nerede miyim? Bir kitabın sayfaları arasında saklanıyorum.

Yaşantımda hiçbir zaman bir resmin arkasına geçerek, oradan etrafı seyretmek istemedim.

Ne yaparsanız yapın, içinde olmadığınız bir kare içinde sonradan yer alamazsınız. O, siz yokken var olmuştur. Sizinle de kendisini yenilemeyecektir.

Siz, elindeki balonları patladıktan sonra dudaklarını büzerek kendisini teselli edecek birisini arayan bir çocuk gibisiniz. Sağınıza, solunuza o çaresizlik içinde bakınıyorsunuz. Ama inanın o

patlayan balonlarınız için sırtınızı sıvazlayacak kişi ben değilim.

Bence siz gözyaşları silindikten sonra koşarak oyununa devam eden bir çocuk gibi, yaşantınıza devam etmek istiyorsunuz. Aradan geçen bu süre içinde de zaten yapmışsınızdır diye de düşünmüyor değilim."

Yazmalı mıydı bunları?

Mesajı sildikten sonra, toparladığı kâğıtları önüne çekti ve çoktandır yazmak istediği hikâyeye başladı.